

Lovec

XLVII. LETNIK ŠT. 10 JANUAR 1965

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto R. Cenčič

Srečno 1965

Foto
P. Adamič

Mnenje sto tisočev je treba upoštevati

»Lovec« je v 8. številki kratko poročal, da je zvezni izvršni svet sprejel osnutek novega temeljnega, to je zveznega zakona o lovstvu, ki ga je sestavil in predložil zvezni sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo. Predlog tega zakona je bil potem poslan vsem poslancem zvezne skupščine z obvestilom, da bo razprava o njem na eni od prihodnjih sej zveznega zbora in gospodarskega zbora te skupščine.

Značilnost tega predloga je med drugim, da bi po tem zakonu imeli pravico do ustanavljanja lovišč poleg občinske skupščine še izvršni svet, državni sekretar za narodno obrambo in državni organ, ki je določeno področje oz. gozd proglasil za področje s posebnim namenom oz. bi lovišče lahko na tem področju ustanovil za to pooblaščen organ (nejasna formulacija). Razen tega predlog zakona predvideva osnovanje takojimenovane lovske inšpekcije in vsebuje številne kazenske določbe in sankcije.

V zvezi s tem je Lovska zveza Slovenije še enkrat formulirala svoja že znana stališča o ureditvi lova v Sloveniji oziroma Jugoslaviji, ter sklenila, da bo z njimi seznanila vse zvezne poslance iz Slovenije, dostavila pa jih bo tudi

zvezni skupščini s prošnjo, da jih uvrsti med uradni skupščinski material. V nadaljnjem tekstu te pripombe, nekoliko skrajšane, objavljamo: Nikjer na svetu se lovstvo ne tretira kot gospodarska panoga, ker je vsa njegova gospodarska pomembnost v glavnem podana v gospodarskem izkoriščanju lovskega izživiljanja naših ali tujih državljanov, ki za lov žrtvujejo del svojih sredstev. Lovstvo je predvsem drag šport z določenimi ekonomskimi aspekti, ki so lahko pozitivni, kot npr. prodaja mesa, kožuhovine ali pa negativni, kot je npr. lovska škoda. V nasprotju s tem predlog zakona tretira lov tudi kot komercialno dejavnost. Da lovstvo z dohodki ni sposobno kriti izdatkov, imamo zadosten dokaz v gojitvenih loviščih, katere upravljajo posebni zavodi in ki za vskladitev proračunov letno potrebujejo milijonske subvencije iz državnega proračuna in družbenih sredstev. S tem ni rečeno, da obstoj takih lovišč iz določenih vzrokov ni potreben, vendar naj bi le-ta ostala v mejah sedanjega obsega, in to kot strogo reprezentančna ali pa kot lovišča za znanstvene namene. Lovske organizacije se lahko same vzdržujejo kot družbene organizacije s prostovoljnimi prispevki članstva v delu in sredstvih, kot gospodarske organizacije pa le, če so subvencionirane iz proračunskih ali kakšnih drugih družbenih sredstev.

Lovsko izživiljanje državljanov naj bi tudi v bodoče slonelo na lovski organizaciji, to je prostovoljnem združenju lovcev, ki so pripravljeni nositi tudi vse materialno breme upravljanja z lovišči.

V obrazložitvi predloga temeljnega zakona se ustanavljanje gospodarskih lovskih organizacij utemeljuje s tem, da lovske družine v nekaterih loviščih še vedno gospodarijo nenačrtno, kar ne zagotavlja kontinuitete planskega razvoja kapacitete lovišč.

Menimo in trdimo, da takih primerov v Sloveniji ni, popraviti pa jih je možno le z vzgajanjem lovcev in dvigom njihove strokovnosti, nikakor pa ne z uvedbo državne lovske inšpekcije in s celo vrsto kazenskih sankcij, kar nikakor ne more nadomestiti prostovoljne vneme in ljubezni do divjadi.

Osnovno vodilo pri sprejetju novega zakona naj bi bila njegova vskladitev z načeli ustave, katere glavno načelo je družbeno samoupravljanje bodisi v gospodarskih ali negospodarskih organizacijah. Predlog novega zakona pa v nasprotju s tem že dosedanje pravice lovske organizacije kot družbenega upravljalca omejuje in prenaša v pristojnost državnih organov.

Po mnenju Lovske zveze Slovenije naj bi temeljni zakon o lovstvu vseboval predvsem naslednje določbe:

- a) definicijo lovstva s poudarkom na rekreativnem namenu in pomenu,
- b) glavne določbe o zaščiti divjadi, pri čemer naj bi se z republiškim zakonom določili zaščitena divjad in lovopusti,
- c) načelne določbe o loviščih, ki naj bi jih ustanovljale samo občinske skupščine,

d) določbe o lovskih organizacijah kot prostovoljnih združenjih državljanov, ki se žele lovsko udeleževati in katerim občine dodeljujejo lovišča v upravljanje,

e) organizacijo lovskega turizma v okviru lovske organizacije,

f) načelne določbe o škodi po divjadi,

g) lovsko čuvajsko službo,

h) državno nadzorstvo nad izvajanjem lova naj bi vršili le za lovstvo pristojni upravni organi občinske skupščine.

Številne predvidene kazenske sankcije so samo izraz neupravičenega nezaupanja do lovske organizacije. Zvezna in republiška lovska inšpekcija sploh nista potrebni, ker je osnova za gospodarjenje z loviščem pogodba med občinsko skupščino in lovsko organizacijo, izvajanje določil te pogodbe pa naj se zagotovi preko upravnih organov, pristojnih za lovstvo.

Predvidena inštitucija republiške inšpekcije bi povzročila kršitev samoupravljanja občinskih skupščin oz. lovskih organizacij, zlasti nesmiselna pa je zvezna inšpekcija zaradi specifičnih stopenj razvoja lovstva v posameznih republikah.

Številna protestna pisma lovskih družin in posameznih lovcev, katere Lovska zveza Slovenije dobiva iz dneva v dan, so dokaz ogorčenja zaradi neupoštevanja pripomb in mnenj lovske organizacije ob sprejemanju za lovstvo tako važnega akta.

Na nova stojišča

Foto St. Lenardič

Citat iz dopisa neke lovske družine:

»Ne razumemo, kako je mogoče ob sprejeti ustavi in neprestanem poudarjanju vloge občana pri sprejemanju odločitev tako ignorirati pripombe lovske organizacije, v kateri je v SFRJ včlanjenih preko 100 000 državljanov.«

Izvršni odbor Lovske zveze Slovenije je v soglasju z Lovsko zvezo Hrvatske zahteval sklicanje seje izvršnega odbora Zveze lovskih organizacij Jugoslavije, na kateri bi ponovno proučili, kaj podvzeti, da bi pristojni organi upoštevali pripombe lovske organizacije pri sprejemanju zveznega zakona o lovstvu.

Blaž Krže

Lovska družina

France Cvenkel

(Nadaljevanje)

VI.

Plačevanje škode

To je problem številka ena, so mi zatrjevali predvsem zastopniki lovskih družin, ki imajo v svojih loviščih divjega prašiča, jelena in medveda. Vprašanje povračila škode je lovskim organizacijam že večkrat delalo preglavice, ko so iskale način, da bi to zadevo uredile kar najbolje.

Določila republiškega zakona o lovu o škodi in njenem povračilu iz leta 1954 so pravzaprav okvirna, njihovo izvajanje pa je z ozirom na različne prilike našlo v različnih krajih različno pot. Posebna komisija LZS je pred leti poskusila izdelati enotna podrobna navodila za ugotavljanje, ocenjevanje in plačevanje lovske škode, vendar je zaradi tako različnih razmer od Pomurja do Kopra in od Kranja do Kočevja odstopila od tega namena. Izdana so bila samo okvirna navodila področnim zvezam, ki so jih za svoje razmere po svoje prilagodile. Ta navodila pa so ob veljavnih zakonskih predpisih le pripomoček ocenjevalnim komisijam in so obvezna le za lovske organizacije, ne pa za komisije, postavljene od občin.

Prvo, kar se v praksi ni obneslo, sta bili določili 42. in 44. člena Zakona o lovu, ki pravita, da se odškodnina, ki jo je plačala lovska družina oškodovancu, povrne iz področnega (okrajnega) lovskega sklada in da se v področni (okrajni) lovski sklad med drugim steka 50 % odstrelnine oziroma tržne vrednosti od uplenjenega medveda ali divjega prašiča. Dejstvo je bilo namreč, da zavoljo tega družine na splošno niso imele pravega odnosa do sredstev področnega (okrajnega)

lovskega sklada. Škoda je bila namreč večkrat ocenjena previsoko, »češ saj ne gre iz našega žepa«. Tako se je dogajalo leto za letom, da je zmanjkovalo sredstev v skladih področnih lovskih zvez in je razlika morala plačevati Lovska zveza Slovenije iz svojega sklada. Če bi komisije lovskih družin oziroma občinske komisije realno ocenjevale škodo, bi bil tak način plačevanja odškodnin seveda povsem pravilen. LZS in področne zveze so stale vedno na stališču, da je škodo, povzročeno po divjadi, treba vedno v celoti poravnati, istočasno pa so se seveda borile proti preplačevanju škode. Tako je npr. prihajalo vedno več poročil, da je bila plačana škoda, ki jo je napravila domača živina, da je bila ocenitev izvršena kar za mizo v gostilni ipd. Sicer lovski zakon daje možnost, da področna lovska zveza lahko ugovarja zahtevku lovske družine za povračilo škode iz svojega sklada — toda to le teoretično, v praksi pa je to navadno nemogoče, saj so poljski pridelki često takoj po ocenitvi pospravljeni. Zavoljo navedenega je občni zbor LZS zavzel stališče, da naj v bodoče lovske družine, ki so po zakonu odgovorne za škodo, to tudi same plačujejo. Pri področnih zvezah in republiški zvezi naj ostanejo samo še manjši izravnalni skladi, ki naj služijo za izredne primere škod.

S tem v zvezi pa bi bilo nepravilno, če bi lovske družine še naprej plačevale 50 % tržne vrednosti od uplenjenih prašičev v sklad področne (okrajne) lovske zveze. Ta sredstva so med drugim služila za plačevanje škode, zdaj naj služijo v ta namen neposredno. Kmalu se je izkazalo, da je ta sprememba začela »blagodejno« vplivati na težo in količino uplenjenih prašičev. Torej imajo lovske družine iz tega vira sedaj več sredstev za plačevanje škode kot prej.

Zastopniki lovskih družin Dolenjske in Bele Krajine, pri katerih sem se zglasil, pa so iz tega napravili skoraj enoten zaključek: Škodo naj plačuje tisti, ki jo ocenjuje! In izvajali so dalje: Kot je nepravilno, če se lovska družina poravna z oškodovancem in potem škodo plača področna oziroma okrajna lovska zveza, tako je tudi nepravilno, če občinska komisija oceni škodo, plača pa jo lovska organizacija. To stališče pa najbrž ni na mestu, ker bi si na ta način višino odškodnine določal plačnik sam po svojem organu. V tem primeru namreč ne bi bilo tretjega, neprizetetega arbitra. Po zakonu je tudi sestav komisije takšen, so rekli, da tehtnica navadno potegne v prid oškodovancu, zlasti še, ker občina za škodo ne nosi nikakih stroškov. Zato naj bi bilo v bodoče po njihovem mnenju urejeno tako, da bi tudi pri občini obstajal lovski sklad, iz katerega naj bi se del uporabljal za plačevanje škode po divjadi. V ta sklad naj bi se — namesto področni zvezi — stekal del sredstev lovskih družin kot tudi določeni prispevki iz kmetijstva in gozdarstva. Zakaj tudi od teh dveh?

Lovska novoletna jelka

Foto P. Adamič

In so utemeljevali: Določene vrste divjadi in druge prosto živeče živali, npr. ptice pevke, ki jih lovci ščitijo, so za kmetijstvo in gozdarstvo koristne. Lovci uničijo tudi mnogo poljskih in gozdnih škodljivcev (srake, vrane, kragulji, lisice, volkovi itd.). Lov postaja koristen za občine in njihovo gospodarstvo ne samo z vidika lovskega, ampak tudi splošnega turizma (gostinstvo itd.). Ohranitev divjadi tudi ni samo naloga lovcev, ampak celotne družbe. — Iz tega sklada naj bi torej občina plačevala škodo morda samo po nekaterih vrstah nezaščitene divjadi.

Drugi pa so predlagali, da družine ne bi plačevale prispevka v občinski lovski sklad, pač pa naj bi nosile polovico stroškov za plačilo celotne škode, polovico pa naj bi krila občina sama oziroma njeno kmetijstvo in gozdarstvo, če ostane ali ne ocenjevanje škode še naprej v njeni pristojnosti.

Zastopniki neke LD pa so dali kot dopolnilo še tale predlog: Bodoči zakonski predpis naj bi insistiral na tem, da je oškodovanec dolžan škodo prijaviti najprej lovski družini. Če se prizadeti in LD ne sporazumeta — določen naj bi bil krajši rok — naj zadeva pride pred poravnalni svet. S tem bi občinske cenilne komisije v smislu zakonskega predpisa iz leta 1954 lahko odpadle.

Če zadeva ne bi bila za stranki zadovoljivo rešena, naj bi bila kot zadnja instanca sodišče. In ob tem zopet pomislek: Predlagani postopek utegne trajati dalj časa, medtem pa bodo znaki o nastanku in višine škode izginili.

Vse obiskane lovske družine pa se zavzemajo za izravnalne sklade, zlasti še, če tudi v bodoče občine ne bi nosile nikakega bremena za plačevanje škode. Izravnalni skladi s primernimi sredstvi so nujni posebno za povračilo škode po divjadi z večjim življenjskim prostorom, kot so divji prašič, medved in jelen. Ta divjad živi na področju več lovišč, največ škode pa večkrat povzroča z ozirom na specifičnost kultur in terena le v enem lovišču. Zato je nujno, da so oziroma ostanejo ti skladi pri področnih zvezah, nekaj sredstev pa naj bi imela — kot sedaj — tudi republiška zveza.

Poseben problem na Dolenjskem in Notranjskem postaja plačevanje škode po medvedih. Znano je, da se je ta divjad razmeroma močno razmnožila in da je škode po njej vedno več. Na Kočevskem še vedno prakticirajo, da vso škodo po medvedih plačuje področna zveza. Seveda so družine zato dolžne plačevati v sklad zveze 30 % izkupička od uplenjenih medvedov. Na ta način pa se zopet dogaja, da je prijavljene škode po

Foto P. Adamič

medvedih »več« kot po divjih prašičih, za katere plačujejo škodo družine neposredno. Zastopniki družin in področne zveze trdijo, da za enkrat še ni mogoče prenesti plačevanja na lovske družine, ki dejansko samostojno ne gospodarijo z medvedmi, pač pa republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo, ker on odreja odstrel. Zastopniki LD in LZ pravijo, da je bil tak način gospodarjenja do pred nekaj leti zavrlo zaščite medvedov v redu. Do sedaj pa so se medvedji tako razmnožili, da bi lovske družine oziroma lovske skupnosti sporazumno s področnimi lovske skupnostmi lahko že samostojno odredile odstrel medvedov. V ta namen naj bi bodoči zakon medveda tudi izvzel iz stalne zaščite in mu odredil lovno dobo. Če pa ne, pa naj plačuje škodo po njem tisti, kdor odreja odstrel — to je sedaj republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo.

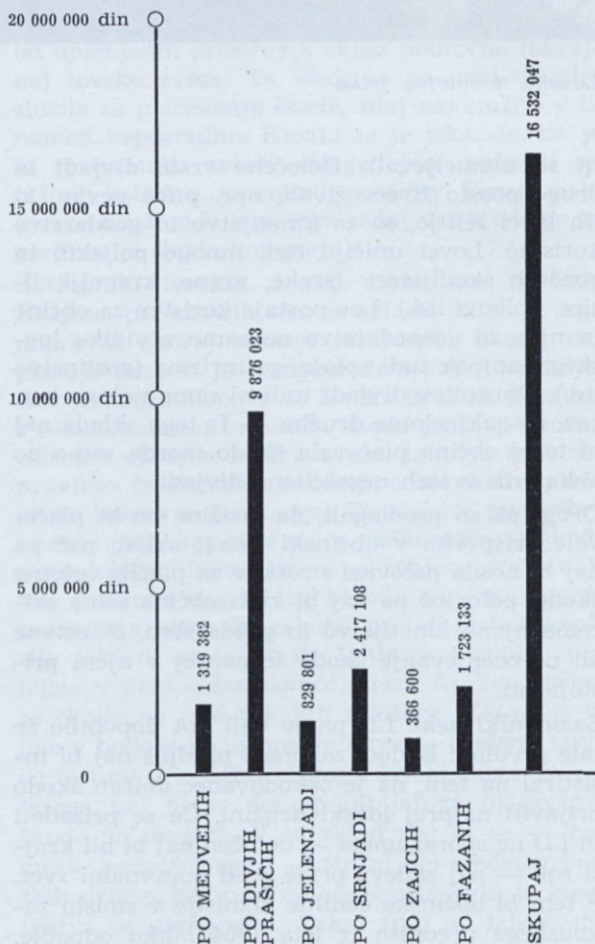
Od zaščitene divjadi razen medveda povzročajo glede škode večje skrbi tudi jelenjadi. Za njen življenjski prostor je poprečno lovišče premajhno, zato je razumljivo, da ena in ista jelen-

jad povzroča škodo v več loviščih. Naloga lovske skupnosti kot posvetovalnega organa je, pravijo zastopniki LD, da se pomeni o povračilu škode, krije pa naj jo delno razen družin samih tudi področna zveza. Na Kočevskem je plača področna zveza 75 %, zato pa lovske družine plačujejo v njen sklad 25 % izkupička od uplenjene jelenjadi in celoten izkupiček od II a jelenjadi. V družinah, kjer je mnogo škode po jelenjadi, se s tem strinjajo, drugod pa tudi ne. Glede plačevanja škode nasploh se je porodila tudi misel, da bi obvezni ocenjevalni postopek v bodoče lahko odpadel. Prizadeti stranki — oškodovanec in lovska organizacija — naj si sami poiščeta zanesljivega cenilca, ki bo ugotovil nastanek škode in višino odškodnine. Za ta primer pa obstoji nevarnost, da v morebitni bodoči pravdi ne bi bilo zbranih nikakih dokazov o škodi, kajti do pravde bi vsi znaki in sledovi že zdavnaj zginili.

* * *

V pričujočih vrsticah sem nanizal samo nekaj problemov o plačevanju škode, kot so jih na-

Izplačila za škodo po divjadi v loviščih LD Slovenije v lovskem letu 1962/63

kazali zastopniki posameznih LD. Mislim, da vsakdo lahko čuti, da so vprašanja več ali manj samo načeta, oziroma da odgovori nanje niso speljani do kraja. Več vprašanj v zvezi s škodo si pa niti še zastavili nismo. Tovariši lovci, povejte torej še vi vaše mnenje, pa bomo morda prišli bliže rešitvi: kako v bodoče urediti plačevanje škode po divjadi.

(Se nadaljuje)

Cianovodik ali past . . .

Peter Dobrila

Zopet je tu letni čas, ki je najugodnejši za pokončevanje dlakastih roparic. Lovna sezona, četudi ugodna pa nam ne pomeni skoraj nič, če teh škodljivcev ne smemo pokončevati s cianovodikovo ampulo, ki se je izkazala kot sredstvo, ki ne zataji in ki od lovca ne terja — razen previdnosti — niti posebnega znanja niti naporov. Tako pravijo lovci, ki opravljajo ta posel z veliko vnemo in ki jim zatiranje dlakastih roparic pomeni višek lovskega užitka.

Povedal pa bi lovcem, ki se hudujejo nad prepovedjo uporabe cianovodikovih ampul pri nas, da je ta ukrep v celoti upravičen, zlasti v gosto naseljenih krajih. Zagovorniki cianovodikove ampule namreč trdijo, da se po prepovedi teh ampul pojavljajo dlakasti škodljivci v loviščih v čedalje večjem številu in to ne glede na zatiranje njihovih legel in pokončevanje s puško. Zato se bom v naslednjih vrsticah dotaknil časov, ko stari lovci še nismo poznali te ampule, ampak le puško in past, redkeje tudi strihnin. Ker sem že spet pri strupu, bom mimogrede povedal, kako smo z njim ravnali in kakšni so bili uspehi. Nabava strihnina je bila nekoč — kakor danes — možna le z oblastvenim nabavnim dovoljenjem. Za praktično uporabo pa ga je dobil samo tisti lovec, ki je užival popolno zaupanje, da bo s trupom ravnal vsestransko previdno. Strihnin so lovci vlagali bodisi v kocko slanine (špeha) ali pa v kepico sesekljanega mesa. Nato so kepico ali kocko pomočili v raztopino govejega loja, da bi zastrupljena kepica na prostem prehitro ne razpadla. Način polaganja zastrupljenih kep (kock) je bil enak polaganju cianovodikovih ampul. Uspehi s strihninom pa so bili minimalni, zlasti zato ker strihnin ni ubijal na mestu. Dogajalo se je celo, da je lisica pobrala in požrla zastrupljeno kepico mesa ter jo trenutek za tem tudi izbruhala. Zanesljivo pa jo je izbruhala, če je še pravočasno prišla do vode in se jo je na-

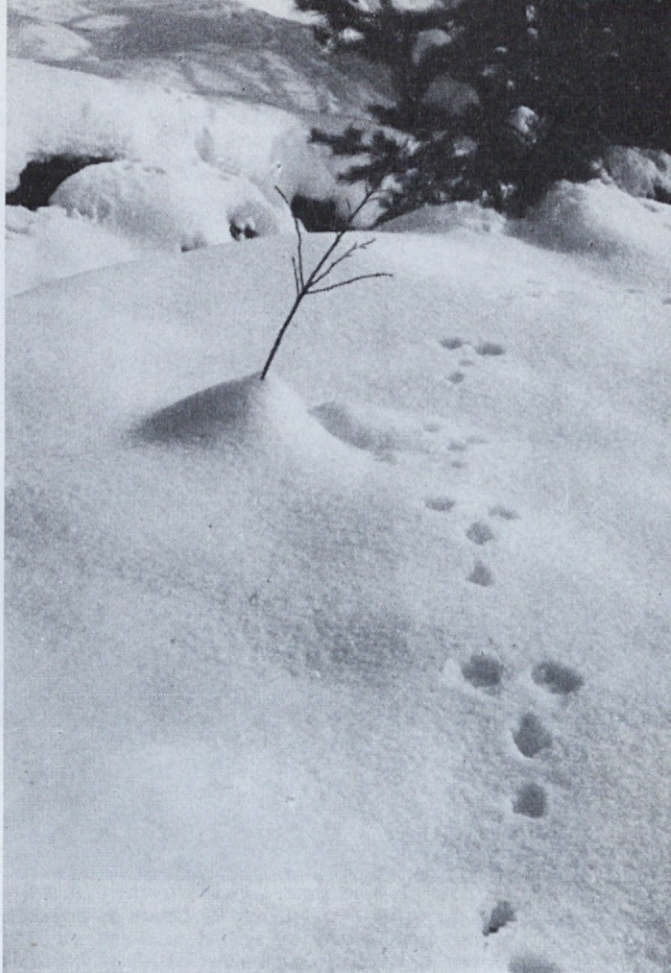

Foto ing. I. Kalan

lokala. Lisica, ki zastrupljene kepice ni izbruhnila, se je v bolečinah zavlekla v neprodirno goščo ali celo v rov, kjer je sicer poginila, za lovca pa je bil njen kožuh izgubljen, zlasti še, če zastrupljeni lisici ni bilo mogoče slediti.

Zastrupljena kepica, ki je slučajno ostala nedotaknjena, je segnila in razpadla in kot taka ni ogrožala nikogar več, razen, če je ni požrl kak lovski pes in seveda poginil. Ker strihnin ni nudil zaželenih uspehov, so lovci to sredstvo opustili, krepkeje pa so se oprijeli puške, psa jamarja ter železnih pasti.

Ker je cianovodik pri nas oblastno prepovedan, bodo nekateri lovci dejali, da se je treba povrniti za pol stoletja nazaj in spet nastavljali mrhovino in železne pasti.

Nastavljanje pasti dlakastim roparicam pa ni tako enostavno kakor polaganje cianovodikovih ampul ali zastrupljenih kep (kock) mesa. Ta način lova zahteva od lovca poleg napora tudi nekaj znanja, ker ni vseeno, kdaj, kje in kako se past nastavi. Naj nanizam nekaj nasvetov, zajetih iz lastnih izkušenj, ki bi utegnili koristiti mlajšim lovcem in čuvajem, ki stalno žive in love na podeželju. 1. Ker je več vrst pasti, se je treba odločiti za eno izmed njih. V praksi se je izkazala kot naj-

Zimska pravljica

Foto J. Zupančič

boljša železna past stopalka, ki ima nazobčane čeljusti, močno, vendar prožno vzmet ter do enega metra dolgo železno verigo, ki ima na koncu prikovan trojni kavelj (sidro). Stopalka se imenuje ta past zato, ker mora žival stopiti na železno ploščo, ki služi kot sprožilo.

2. Za polaganje pasti je najugodnejši čas od druge polovice novembra do prve polovice februarja. Ta letni čas je priporočljiv iz več razlogov: prvič zato, ker je tedaj pokrajina navadno že pokrita s snegom, na katerem je razločno napisano, kaj se dogaja v lovišču, drugič, ker je krzno dlakastih roparic v navedenem letnem času dozorelo, je bujno in zato več vredno in tretjič zato, ker se dlakasta roparica — zlasti lisica — v pomladnih, poletnih in zgodnjih jesenskih mesecih za mrhovino sploh ne zmeni ter zato redko stopi v past.

3. V drugi polovici novembra je treba poiskati prostor, primeren za nastavljanje pasti. V praksi se je izkazalo, da je njiva na obronku gozda, ki je bila pognojena s hlevskim gnojem in v jeseni preorana, za lisico privlačna zato, ker na njej najde vedno kaj za pod zob. Sredi take njive je treba zakopati poginulo mačko ali psa, ki pomenita lisici poslastico. Mrhovino je treba čvrsto pribiti z lesenim klinom v tla, vse skupaj zagrebsti z zemljo in to izravnati z ostalo površino okolice. Po enem tednu se bo lisica približala

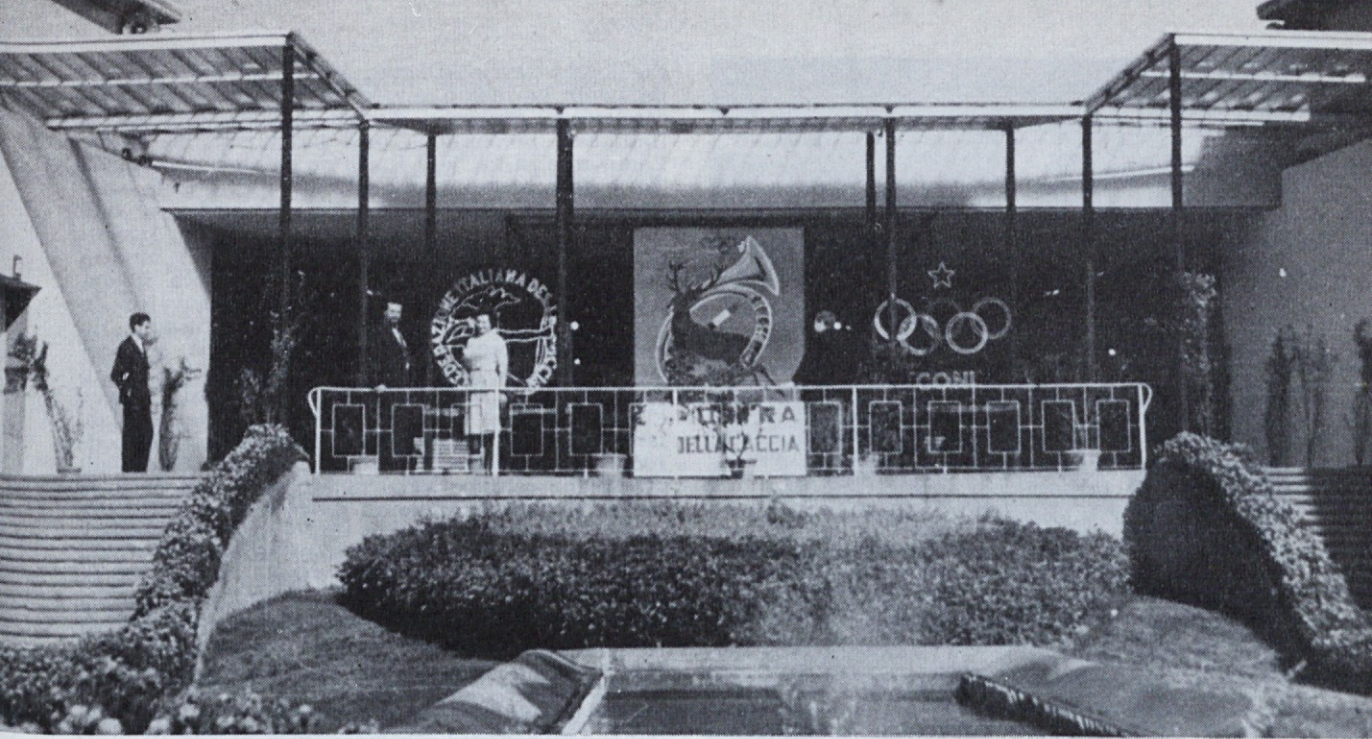
mrhovini, jo iz primerne razdalje previdno ovohala, dotaknila se je pa ne bo. Na okusno pojedino pa ne bo pozabila: nekaj dni za tem se bo vrnila in ko se bo prepričala, da ji ne preti nobena nevarnost, bo mrhovino odkopala in jo poskušala odnesti, kar se ji pa seveda ne bo posrečilo. »Užaljena« bo odšla, a ne za vedno. Tedaj pa je nastopil trenutek, ko je treba nastavitvi past.

4. Preden položimo past v zemljo, se je treba prepričati, od katere strani veje veter-stalnik. To je potrebno zaradi tega, ker lisica pride do mrhovine vedno proti vetru. Ko se odloči za pojedino, napravi obhod (polkrog), k mrhovini pa pristopi in se je loti natančno za vetrom in prav tja je treba položiti tudi past.

5. Približno ped od mrhovine je treba izrezati okroglo jamico v velikosti premera čeljusti napete pasti. Jamica naj bo toliko globoka, da se napeta past vanjo pogrezne. Verigo zakopljemo prosto (nepritrjeno) med mrhovino in jamico za past. Jamico pod pastjo je treba tlakovati s ploščatimi kamenčki, zunanjo stran okrog pasti pa obložiti z močnejšim kamenjem. Tlakovanje je potrebno iz dveh razlogov: prvič zato, da past, ki bi na goli zemlji zamrznila, ne zamrzne, drugič, da lisica, ki bo kopala, ne odkoplje železa. Ko je vse to nared, je treba položeno past skrbno pokriti z zemljo. Ker pa je med stopalno ploščo in čeljustmi napete pasti še precejšnja špranja, skozi katero bi uhajala zemlja pod stopalno ploščo, naberemo nekaj suhih in trdih hrastovih listov in pokrijemo špranjo tako, da jih položimo drugega poleg drugega s pecljem na stopalni plošči, z vrhovi približno en centimeter preko zobatih čeljusti. Ko je špranja na ta način pokrita, je treba vse skupaj previdno zasuti, po možnosti s suho prstjo in izravnati z okolico. Mrhovino pustimo nedotaknjeno, v isti legi, kakor jo je pustila lisica. Ko je vse to nared, previdno sprostimo vzmet pasti. Nastavljeno past moramo nadzorovati iz primerne razdalje vsak dan v zgodnjih jutranjih urah.

Marsikdo bi utegnil vprašati, zakaj pasti, ki ima močno verigo s trojnim kavljem ne pritrdimo na njivi. Nepritrjena veriga dopušča ujeti živali, da se s pastjo vred zateče s planega v goščo, tam pa jo zadrži sidro na verigi, ki se zatakne v grmovju. Zaradi bolečin, ki jih povzroča past, bo ujeta žival mirovala in polagalec pasti ali njegov pes jo bosta zlahka izsledila. Če pa bi bila past čvrsto pritrdjena k zemlji ob mrhovini, bi ujeta lisica poskusila vse, da bi pobegnila, pa četudi za ceno noge. Razen tega bi nemirnega ujetnika na planem lahko opazil nepoklicani in lovca olajšal za kožuh in past.

Vsem lovcem, ki se že ukvarjajo z lovom na kožuharje v past in onim, ki bi se radi posvetili temu načinu lova, priporočam, da si nabavijo čim več dobrih pasti, ki jih po ugodni ceni nudi naša zadruga v Ljubljani.

Vhod na razstavišče

Foto Fr. Cvenkel

Mednarodna lovska razstava v Firencah

France Cvenkel

V Firencah, svetovno znanem italijanskem mestu, polnem umetnin italijanske kulture, so na Trgu svobode — Piazza della liberta — od 24. oktobra do 8. novembra 1964 plapolale zastave petnajstih držav, udeleženk druge mednarodne lovske razstave. Pravzaprav sta bili to dve razstavi hkrati: italijanska in mednarodna, z značjem lovskega sejma.

Italijansko lovsko razstavo je v glavnem pripravila italijanska lovska zveza — Federazione italiana della caccia — v sodelovanju s strelskimi organizacijami in tremi nacionalnimi parki. Od skupno osemnajstih pokrajin (regioni) Italije jih je na razstavi sodelovalo sedem. Posebno izrazit je bil odelek pokrajine Toskana, katere glavno mesto so Firenze. Razstavljeni so bili preparati domala vse divjadi Italije, od mogočnih kozorogov do drobnih ptic pevk, ki jih v Italiji tudi uvrščajo med divjad. Eni najzanimivejših divjadi Italije — jerebici — je bil določen prostor v osrednji diorami žitnega polja, prekrasnih naravnih barv. Obiskovalec iz druge države je lahko takoj opazil, da so Italijani predvsem ponosni na svoje kozoroge ter da se v svojih statistikah izredno zanimajo za ptice, njihove selitve in podobno. Če napišem, da je bila razstava pestra, moram tudi pristaviti, da je bila premalo sistematična. Iz prikazanih statističnih podatkov in

ostalega gradiva si nisem mogel ustvariti enotne slike o lovstvu Italije, oziroma sem dobil vtis, da gre lov v vsaki pokrajini nekoliko po svoje. Pokrajine severne Italije so razmeroma mnogo pred južnimi in bliže našemu pojmovanju o lovu. Vsekakor tudi na lov vplivajo zgodovinske razmere. Na vidnem mestu izobešena temeljna načela mednarodnega sveta za lovstvo so tudi na tej razstavi seznanjala lovce in druge obiskovalce, kakšen mora biti odnos pravega lovca do divjadi in narave sploh. Celo poziva za zaščito ptic pevk, češ da so koristne za kmetijstvo in gozdarstvo, ni manjkalo. Po drugi strani pa je v komercialnem oddelku italijanska firma ponujala vsemogoče pripomočke za lov na škrjance, škorce, ščinkavce itd. Iz teh kot tudi nekaterih drugih primerov se vidi, da je v Italiji še močno zakoreninjeno staro, tradicionalno pojmovanje o lovu, medtem ko lovska organizacija zastopa nove poglede na lov, divjad in njeno varstvo. O tem pričajo številna umetna vzrejališča divjadi v Italiji, med njimi eno največjih v Porta lupi, kjer vzrejajo zlasti fazane in divje race. Množine ptic selilk, ki od pradavnih časov letijo čez Italijo na jug in se tudi vračajo po tej poti, so pritegnile predvsem prebivalce južne Italije, da jih lovijo na najrazličnejše načine. Govoril sem z več italijanskimi lovci, ki so zagovarjali lov na drobne ptice in ga tudi po svoje utemeljevali.

Razstava umetniških lovskih slik, kipov in fotografij, ki je bila posebnih del te mednarodne prireditve, pa je brez dvoma pokazala, da je v Italiji lovstvo v umetnosti na precej višji stopnji kot na primer pri nas. Velika množina slik in kipov številnih umetnikov-lovcev predvsem iz Italije je dokazovala, da je izražanje lovskih doživetij in opažanj v sliki, risbi in kipu lastno narodu, ki je dal človeštvu Michelangela, Raffaela in druge. Razen oljnatih slik Nemca Manfreda Schatza in Šveda Liljeforsa Lindorma so lovskim očem najbolj prijali izdelki Roberta Lemmija, znanega sodelavca italijan-

Diana, starogrška boginja lova — pri vhodu v italijanski oddelek

Foto V. V.

ske lovske revije »Diana«, ki čim verneje prenaša na papir in platno divjad in naravo sploh. Tudi razstavljeni preparati divjadi so dokazovali, da so italijanski preparatorji med najboljšimi na svetu. Zanimanje za lov je v Italiji na splošno zelo veliko. To je dokazal tudi obisk razstave, saj si jo je ogledalo nad 250 tisoč ljudi. Tudi inozemcev je bilo mnogo, med njimi pa najmanj Nemcev in Avstrijcev, najbrž zato, ker imajo ti in Italijani v mnogih pogledih na lovstvo različna, nasprotujoča si stališča. Italija šteje okoli 50 milijonov prebivalcev in ima 1 200 000 lovcev. Samo pokrajina Toskana jih ima 136 448, torej več kot vsa Jugoslavija. V Jugoslaviji pride 1 lovec na 170 državljanov, v Italiji pa 1 lovec na 40 državljanov. In ker vsi ti lovci, ki niso obvezno včlanjeni v lovskih organizacijah, lahko prosto lovijo na tako imenovanih prostih področjih (tereni liberi), potem je jasno, da divjadi tamkaj ni, oziroma samo toliko, kolikor je pride iz lovišč, ki jih vzdržujejo ali posamezniki ali skupine lovcev — lovska društva ali država (rezervati). Divjad ima svoj lovopust, tudi ptice pevke, toda ko se na jesen odpre lov, je navadno v nekaj dneh na teh prostih področjih, ki zavzemajo mnogo večje površine kot lovišča — zradirano vse do zadnjega repa in kljuna. Zaradi toliko velikega števila lovcev je v Italiji močno razvita obrt in industrija lovskega orožja. Znane so predvsem odlične italijanske puške šibrenice različnih sistemov, ki so jih razkazovala italijanska podjetja v komercialnem oddelku razstavišča. Zastopan pa je bil samo del domačih italijanskih proizvajalcev. Več drugih podjetij je prikazovalo vse mogoče potrebščine za lovca od oblek do lovskih knjig. Lovski noži iz rogovja in specialnih jekel so vzbujali posebno pozornost in izraze priznanja. Glasilo italijanskih lovcev je — »Diana«, z lepimi slikami in mnogimi reklamami podjetij, tiskana na najkvalitetnejšem papirju, z manj kvalitetno vsebino. Na komercialnem delu razstavišča so bile zastopane tudi firme iz Belgije, Francije, Anglije, Nizozemske in Nemčije, ki pa sicer na razstavi samostojno niso nastopile.

V dvorani narodov je vsaka izmed štirinajstih držav udeleženk — Italija je bila petnajsta — prikazovala svojo divjad in svoje lovske značilnosti ter posredno ali neposredno propagirala lovski turizem v svoji deželi. Značilen je bil alžirski lovski šotor z lovci — beduini v belih oblekah v sivi alžirski stepi. Maroko se je ponašal s trofejami gazel raznih vrst. Za Avstrijo je bil značilen gams, puške in lovski loden. Bolgarija je prikazovala mnogo vrst divjadi, predvsem malo divjad. Razstavljene trofeje jelenov, gamsov in divjih prašičev so bile srednje kvalitete. Kamerun se je predstavil s svojimi gazelami, Somalija tudi, med njimi z najmanjšo vrsto gazele dik-dik imenovano, ki tehta odrasla manj kot zajec. Portugalska ima lov predvsem v kolonijah. V nacionalnem parku Gorongosa živi mnogo vrst gazel, največji od njih sta impala in kudu. Uganda se je predstavila s krokodili in bivoli, Čehoslovaška pa z mufloni, diapozitivi divjadi in puškami. Madžari so z dioramom zimske pokrajine, kjer je bil prikazan odlov živih zajcev v mrežo in fazanov ter jerebic v različne pasti, najbrž mislili na reklamo za prodajo žive divjadi. Nekaj posebnega je rogovje madžarskih jelenov, s tipičnimi, »povešenimi« kronami. Preparati medvedov, kapitalnega merjasca in risa ter diorama z delte Donave s preparati najrazličnejših ptic so predstavljali Romunijo. Zober, los in jelen so ponos Poljske. Razstavljeni umetniški izdelki iz rogovja od pepelnikov in prstanov do stolov in miz so bili že na razstavi prodani — za devize. Sovjetska zveza je razstavila samo lovsko orožje in specialno športno strelno orožje.

Del jugoslovanskega oddelka

Foto V. V.

Pred jugoslovanskim oddelkom romunski oddelek

Foto V. V.

Jugoslavija je razstavila predvsem trofeje jelenov, srnjakov, divjih prašičev in gamsov, ki so dosegli najvišje ocene na razstavi v Novem Sadu. Jugoslovanski oddelek so poživiljali: karta divjadi Jugoslavije, preparati petelinov in kotorn, lovski karabini »Crvene zastave«, nekaj slik hrvatskih slikarjev A. Forembaherja in V. Filakovca, znanih so delavcev hrvatskega »Lovačkoga vjesnika«. Kot je znano, je Jugoslavija leta 1960 na I. mednarodni razstavi v Firencah nastopila s 85 trofejami, od katerih je 72 prejelo zlato, 13 pa srebrno medaljo. Sedaj je razstavila 176 trofej in prejela 169 zlatih in 7 srebrnih medalj. Zanimivo je, da so to pot prvič tekmovali v trofejah z Jugoslavijo Čehoslovaška, Romunija in Bolgarija, ki so sicer znane po kvalitativnih trofejah.

Prvaki razstave oziroma svetovni prvaki so bili razobešeni na častnem mestu sredi dvorane narodov. Te trofeje so bile odlikovane s specialnimi, 18-karatnimi zlatimi medaljami. Jugoslovanski jelen Dragoslava Štefanovića je s svojimi 248,55 točke tudi to pot obdržal naslov svetovnega prvaka. Njegov tekmeč z Madžarskega, o katerem so prišle vesti celo iz Nemčije, da bo prekosil našega, je s svojimi 247,14 točke dosegel »šeše« drugo mesto. Na prvo mesto se je povzpел tudi jugoslovanski prvak — srnjak Djura Višnjica, čeprav mu je komisija prisodila »samo« 183,15 točke, torej 3,45 točke manj kot v Novem Sadu. Drugo mesto je osvojila Čehoslovaška s srnjakom 178,33 točke. Romuni so zmagali z medvedjo trofejo, 356,66 točke. Jugoslovanski prvak Karla Mrazovića s 340,90 točke je bil na drugem mestu. Romuni so zasedli prvo mesto tudi z merjaščevo trofejo 137,65 točke. Trofeja Eda Hermana iz Celja, ki ji je komisija priznala 137,20 točke, torej 0,75 točke več kot v Novem Sadu, je zasedla drugo mesto.

Romuni so dobili tudi tretjo zlato 18-karatno medaljo s trofejo gamsa, 124,70 točke. Zasedli so tudi drugo mesto. Jugoslovanski prvak Gregorja Krivca iz Črne je s 121,50 točke prišel na tretje mesto. Madžari so osvojili prvo mesto s trofejo damjaka, 204,23 točke in Čehoslovaki z muflonom, 236,95 točke. Italijani imajo prvenstvo v kozorogih; njihova najmočnejša trofeja je dosegla 200 točk. Zlati 18-karatni medalji je Italija dobila še za trofejo gazele in marmanskega divjega prašiča.

Iz Slovenije so v Firencah prejeli zlato medaljo: 3 jeleni, 1 medved, 1 kozorog, 11 srnjakov, 17 gamsov in 13 merjascev; srebrno pa 2 srnjaka.

Podeljene medalje

	Zlata	Srebrna	Bronasta
Italija	6	11	4
Jugoslavija	169	7	—
Čehoslovaška	42	—	—
Romunija	52	17	2
Bolgarija	15	22	7
S k u p a j	309	62	21

Z razstavljenimi trofejami je Jugoslavija vsekakor dosegla pomemben uspeh. Vendar se mi zdi, da bi z ozirom na komercialni značaj te prireditve Jugoslavija morala dati večji poudarek tudi naši mali divjadi, ki posebno zanima italijanskega lovca-turista. Karta divjadi Jugoslavije v hrvatskem jeziku

Ob obisku pokojnega predsednika Zveze lovskih organizacij Jugoslavije na razstavi v Firencah. Spredaj od desne: pokojni predsednik Slobodan Penezić, Svetislav Štefanović, član zveznega izvršnega sveta in bivši predsednik Glavne lovske zveze Jugoslavije, Lazar Raić, kustos lovskega muzeja v Zagrebu

in ne najbolj različne skice divjadi na njej ter nekaj preparatov naše male divjadi niso obiskovalcu mogle predstaviti bogastva divjadi naše domovine tako temeljito kot npr. romunska diorama z donavske delte s preparati vseh ptic, ki živijo tamkaj. Prikazati bi bilo treba tudi našo lovsko organizacijo, ki je temelj našim lovskim uspehom. Neizpodbitno je, da so vsi razstavljalci med drugim zasledovali tudi cilj povečanja inozemskega lovskega turizma v lastni deželi. Ker se je Jugoslavija to pot prvič po dolgem času znašla na neki prereditvi skupaj z vzhodnimi deželami, ki že dalj časa konkurirajo z našo tudi v lovskem turizmu, bi bilo prav, da bi se Jugoslavija na to srečanje bolj pripravila. Toda v lovskem turizmu so izredno važne tudi cene oziroma lovske takse, ki so pri Madžarih in Čehoslovakih občutno nižje. Če bomo hoteli tudi v bodoče večati število obiskov inozemskih lovcev, bomo morali znižati tudi naše cene. To velja v prvi vrsti za Hrvaško, še bolj pa za južnejše predele Jugoslavije. Slovenija ima v primerjavi z drugimi republikami zavrlo svoje geografske lege privilegiran položaj in se po mnenju poznavalcev želja inozemskih lovcev skoraj ni bati, da bi se število tujih lovskih gostov v Sloveniji pri sedanjih cenah znižalo.

K pravdi o lovu na jelena

Pavle Zrimšek

Javna razprava o izvajanju lova na jelenjad ali točneje — na jelena — se je začela šele na občnem zboru Lovske zveze Ljubljana, oziroma neposredno po tem zboru, čeprav so bile pripombe na to že prej. Menim, da to ni dobro. Ni dobro zato, ker prihaja do bolj organizirane razprave in širše izmenjave mnenj med lovci šele potem, ko je posebna komisija že dokončno odločila, kako je ravnati pri odstrelu jelenjadi. Potemtakem — tako mislijo nekateri — razprava ne more do naslednjega občnega zbora ničesar več spremeniti ali s svoje strani vplivati na odločitev. Ta je že sprejeta, ne oziraje se na dejstvo, da so lovci začeli javno obravnavati to vprašanje, izražati svoje pomisleke proti zamišljenim ukrepom pri odstrelu jelenjadi, navajati argumente za ali proti posebnemu režimu v izvajanju lova na jelena itd.

Ob gledanjih na pomen širše izmenjave mnenj se mi zdi potrebno posebej poudariti, da ne začnemo več širših razprav zgolj zaradi demokratičnega videza, temveč zato da bi lovcem omogočili čim bolj enakopravno sodelovanje v pripravljajanju končnih stališč in odločitev ter zagotovili njihovo kar najbolj neposredno soodločanje o vseh pomembnejših zadevah. To je pravi namen razprav. Tega ne bi smeli prezreti, če hočemo tudi na področju lovstva uspešno utr-

Prvaka razstave: jugoslovanski jelen Foto V. V. in srnjak na častnem mestu v dvorani narodov

jevati samoupravljanje, aktiven položaj in tveren odnos lovca do urejanja lovskih zadev in uveljavljati demokratične metode dela ter odnose.

Uveljavljeni sklepi o lovu na jelena seveda niso rezultat široke izmenjave mnenj in javne razprave med lovci, saj se je le-ta komaj začela in o njenem izidu lahko za sedaj samo ugibamo. Spričo tega je odločanje tudi v ožjem krogu otežkočeno, odgovornost za sprejete odločitve pa nemara večja, kot bi bila v primeru jasne in že zaključene razprave.

Precej nenavadno se mi dozdeva tudi to, da je dal občni zbor pooblastilo za dokončno odločitev ad hoc imenovani komisiji petih članov. Nenevadno se mi zdi zato, ker takšne komisije ne odločajo o tako pomembnih vprašanjih same, temveč le pripravijo predloge za odločitev ali formulirajo sklepe na podlagi jasnih in nedvoumnih stališč, ki jih je zbor sprejel. Občni zbor pa se, kot vemo, ni dokončno odločil niti za niti proti predlaganemu načinu lova na jelenjad, niti ni o tem načelno glasoval. Glede na to bi pričakovali, da bo komisija predvsem vsestransko proučila problem in predložila svoje ugotovitve in stališča v pritrditve vsaj upravnemu odboru zveze, ki je ne glede na pooblastilo komisije dolžan v imenu lovskih družin nadzorovati kvaliteto opravljenega dela v komisiji, opozarjati na pomanjkljivosti, predlagati dopolnitve itd. Če se že koga pooblasti za dokončno odločanje o pomembnih zadevah, ki obvezujejo vse lovce in o

Foto R. Cenčič

katerih občni zbor ni zavzel dokončnega stališča, potem mora biti to vsekakor in pred vsemi drugimi upravni odbor zveze. Samo ta namreč je in mora biti odgovoren pred širšim članstvom za takšne sklepe in odločitve. Začasna komisija, ki ji je mandat že potekel z izvršitvijo pooblastila, pač ne nosi nobene posebne odgovornosti za tisto, kar lahko sledi.

Naj mi bo dovoljeno, da se nekoliko več zadržim pri sedanji razpravi kakor tudi pri vsebini sprejetih odločitev o lovu na jelenjad.

Razprava kaže, da se k obravnavanju lova na jelena pristopa v glavnem z dveh plati. Pisci iz družin, ki imajo v svojih loviščih jelenjad, opisujejo svoje pogoje za lov in dodajajo svoja opazovanja ter izkušnje pri tem. Drugi, ki se oglašajo v razpravi, poudarjajo predvsem etična načela in lovsko pravičnost ter se zavzemajo za čim večjo prilagoditev načina lova njihovim pogledom. Menim, da so potrebni tudi tretji, ki se prizadevajo za oblikovanje skupnih izhodišč in stališč v razpravi. To pa je mogoče le, če soočimo načela o lovski etiki in pravičnosti s problema-

tiko, ki nastaja v praktičnem izvajanju lova na jelena. Razen tega pa je potrebno kritično preučiti tudi smotrnost in umestnost že sprejetih sklepov in ukrepov pri lovu na jelenjad.

Ali naša sedanja praksa zares nasprotuje in bistveno odstopa od načel lovske etike in pravičnosti? Ali sedanja praksa v resnici povzroča resnejše probleme, zaradi katerih je nujno uvažati posebno oster režim lova na jelenjad? V teh vprašanjih tiči tudi odgovor, kaj so naša skupna izhodišča v tej pa tudi v podobnih drugih razpravah.

Da bi lahko ocenili teže problema in uvideli potrebo po spremembah oziroma ukrepih v izvajanju lova na jelenjad, je treba postreči s prepričljivimi podatki in argumenti. Menim, da je bilo takih podatkov doslej mnogo premalo. Zanimalo nas bi, koliko jelenjadi in posebej jelenov je bilo odobrenih v zadnjih desetih ali petnajstih letih; koliko kosov od odobrenih in uplenjenih jelenov v tem času je bilo odstreljenih na pogonih; v koliko primerih je bil pri takem načinu lova izvršen negotjitveni odstrel; kolikšno

število jelenov je bilo uplenjeno izven pogonov in v koliko primerih je bil izvršen negotitveni odstrel pri teh nespornih načinih lova? Prepričan sem namreč, da bi takšni verodostojni podatki zelo zgovorno podprli najumestnejše stališče v naših razpravah. Vnaprej verjamem tudi v to, da na podlagi takšnih podatkov ne bo več mogoče pripisovati negotitvenih odstrelov tako rekoč zgolj lovu na pogonih. Lov na pogonih ni in ne more biti edini vzrok negotitvenih odstrelov in zastrelav, prav tako kot ne more biti prepoved lova na pogonih ali denarna kazen za odstrel na takšnem pogonu edino zdravilo za odpravo negotitvenih odstrelov. Vse to omenjam zgolj zato, ker je treba dokazati, da so ukrepi zares potrebni, in pa zato, ker si moramo biti na čistem, kaj bomo dosegli s temi ukrepi, kakšna sta njihova dejanska vrednost in pomen za izboljšanje gospodarjenja v loviščih kakor tudi za večjo kvaliteto divjadi itd.

Naj ob vsem tem tudi sam zapišem nekatere podatke v zvezi z lovom na jelenjad in posebej jelena. Povprašal sem več kot petnajst članov upravnega odbora zveze, koliko jelenov se upleni na pogonih. Vsi so izjavili, da zelo malo. Naj k tej izjavi dodam še konkretne podatke iz moje družine. Le-ta obstoja že dobrih 18 let. V tem času je bilo odobrenih in uplenjenih okrog 50 jelenov. Od tega so bili odstreljeni na pogonih vsega trije jeleni, ali poprečno eden vsakih šest let. Razen teh so videli lovci na stojiščih še tri ali štiri jelene. To je vse, kar je bilo videti s stojišč. Pogosteje pa so naleteli na jelena lovci, ki so gonili, vendar v nobenem primeru niso streljali, čeprav so bili večkrat izredno blizu in imeli tako rekoč idealne pogoje za »varen« strel. Na pogonih uplenjeni jeleni so bili pravilno odstreljeni, kar je spričo majhnega števila tudi razumljivo. Hkrati pa je povsem razumljivo tudi to, da je neprimerno več možnosti za nepravilen in negotitven odstrel pri ostalih načinih lova, ki jih vneto podpirajo nasprotniki odstrela na pogonu.

Če je tudi drugod podobna situacija kot v moji družini, tedaj je več kot jasno, da lahko pride do negotitvenih odstrelov predvsem pri lovu na čakanje, ruk in zalaz, saj je prav na te načine uplenjenih daleč največ jelenov. Upravičeno je torej vprašanje, ali zaradi premalo proučenih stvari in pomanjkljivih podatkov ne udarjamo mimo žeblic, namesto po njihovih glavicah? Bojim se, da umetno ustvarjamo probleme tam, kjer jih v resnici ni. To pa bi se nam utegnulo maščevati.

Tovariš A. je v »Lovcu« zapisal, da mora biti strel »varen«. Tej zahtevi gotovo nihče ne more oporekati. Toda »varnega« strela ni mogoče zagotoviti s predpisovanjem takšnega ali drugačnega načina lova. Če bi bili v zahtevi po »varnem« strelu do kraja dosledni, bi vso stvar lahko pritirali do smešnega absurda in dovolili

le strel na — **privezanega** jelena. To seveda ni napad na omenjenega pisca, kajti docela se strinjam z njim, da mora postati zavest lovca o nujnosti **čim varnejšega** strela sestavni del lovčevega poseganja v življenje divjadi. Ne verjamem pa, da bomo to dosegli predvsem s sedaj uveljavljenimi ukrepi in načinom lova na jelenjad. Toda o tem pozneje.

Trditve o tem, kako pride jelen pred lovca ali lovec pred jelena, se mi zdijo pomanjkljive, bolj ali manj enostranske in premalo nakazujejo skupne izkušnje lovcev o navadah jelenjadi, ki se stalno pojavljajo in ponavljajo. Sam sem se udeležil številnih skupnih lovov in pogonov. Opazovanja, ki so se nabrala v dobrih dvanajstih letih, bi lahko strnil v naslednje ugotovitve o obnašanju jelenjadi na pogonih: Predvsem so bili zelo redki pogoni, da je jelen sploh prišel do lovca na stojišču. Prebrisanec se je znal skoraj vedno izmuzniti iz dosega lovčevega očesa in puške. Drugače je bilo s košutami in mladiči. Okrog polovice vseh košut in telet je bilo uplenjenih na pogonih. Ker je število odobrenih košut in telet dva do trikrat večje kot pri jelenih, je povsem jasno, katera jelenjad pride pred lovčevo puško na pogonih. Jelen, ki hodi v družbi košut zadaj, običajno izgine že ob strelu na košuto, ne da bi ga kdo sploh videl. Tereni, kakršni so pri nas, to povsem omogočajo. Dokaj pogosto se jelenjad umika pred gonjači na precejšnjo razdaljo in doseže lovca — če se prej ne izmuzne ali se v polkrogu ne obrne — že zdavnaj pred gonjači. Primeri, ko je jelenjad pridirjala mimo lovca na stojišču, so bili redki. Navadno le takrat, če je bila splašena v neposredni bližini lovčevega stojišča. Sicer pa je bil prihod jelenjadi največkrat previden, obotavljajoč se in oprezujoč na vse strani, hkrati s krajšimi vmesnimi postanki. Jelen v drncu je bil zelo redko opažen, iz česar ni mogoče sklepati, da je drnec pravilo za gibanje jelena. Mnogi, ki smo videvali jelena na stojiščih, pogonih ali izven njih, smo lahko ugotovili predvsem to, da je stal, se počasi gibal ali premikal na kratke razdalje s postanki v kritju. Takšna so dolgoletna opazovanja in naše izkušnje. Iz takšnih opazovanj in izkušenj izvira tudi prepričanje naše družine, da z omejevanjem lova na pogonu, ne bomo dosegli nikakršnega omembe vrednega napredka v gojitvi jelenjadi. Hkrati menimo, da je potrebno kritično razmotriti umestnost sklepa, ki ne dovoljuje odstrela košute — vodnice. V čem je gospodarsko gojitvena smotrnost takšnega ukrepa za gojitev jelenjadi, je osnovno vprašanje, ki si ga postavljamo. Kaj govori v korist takšnemu ukrepu in kaj proti? Ali se z odstrelom košute-vodnice poveča ogroženost in nevarnost pred naravnimi sovražniki jelenjadi? Toliko mimogrede.

Naj se povrnem k odločitvi spredaj omenjene komisije. Komisija je zapisala, da se odstrel je-

Ob Cerkniškem jezeru

Foto P. Adamič

lena na pogonih ali tihih pogonih praviloma ne izvršuje, temveč se lovi na čakanje, ruk ali zalaz. Če to primerjamo s spredaj opisano prakso moje lovske družine oz. z njenimi rezultati lova na jelena, bomo videli, da se ta praksa ujema s stališčem komisije. Ujema se v tem, da so bili uplenjeni jeleni praviloma odstreljeni na čakanju, v ruku in na zalazu. Le izjemoma smo prišli do odstrela jelena na pogonu. Razlika pa je v tem, da je sedaj predvidena denarna kazen za takšen, čeprav zelo redek odstrel, ki vsaj v naši družini nikakor ni problematičen.

Po mojem mnenju in prepričanju je sporno tudi načelno izhodišče komisije pri določanju denarne kazni za negojitveni odstrel. Komisija je odločila, da naj plača lovec za negojitveni odstrel na pogonu 15 000 din kazni, za negojitveni odstrel izven pogona pa 10 000 din. Pri odstrelu na pogonu komisija ne dopušča nikakršnih izjem, temveč se plača kazen zgolj zato, ker je bil jelen uplenjen na pogonu, četudi je bil izvršen gojitveni odstrel in čeprav bi bil lovec celo dolžan odstreliti npr. obstreljenega ali kako drugače poškodovanega ali očitno bolnega in hirajočega jelena. Drugače pa je ravnala komisija v primeru negojitveno odstreljenega jelena izven pogona. Tu je kazen manjša, razen tega pa je komisija za ocenjevanje trofej dolžna upoštevati upravičene pripombe družine o odstrelu takšnih jelenov. Iz tega je zelo jasno razvidno, da komisija očitno zmanjšuje pomen negojitvenega odstrela pri nespornih načinih lova, medtem ko ga povečuje pri odstrelu na pogonu in predvideva visoko kazen celo za gojitveni odstrel na pogonu. Takšno obravnavanje negojitvenega odstrela se ne bi primerilo, če bi komisija zasnovala svoje

sklepe na širših izhodiščih in uporabila splošnejše načelo. Takšno načelo je gospodarsko gojitveni princip, ki je objektivnejši in je skupno izhodišče vseh lovcev. Negojitveni odstrel je v gospodarsko gojitvenem smislu enako škodljiv, nepravilen in v nasprotju z lovsko etiko in pravičnostjo kakor tisti, ki je izvršen na pogonu. Zakaj naj bi bil manj škodljiv negojitveni odstrel izven pogona od tistega na pogonu? Zakaj naj bi bil lovec privilegiran zgolj zato, ker je napravil lovstvu slabo uslugo izven pogona, ne pa na njem? In zakaj naj bi bil lovec manj odgovoren za negojitveni odstrel izven pogona, drugi pa kaznovan celo za gojitveni odstrel? Tu ni logike! To pa pomeni, da ni mogoče presojati vsega samo z enega vidika. Načelo, da se ne strelja na pogonu, je v tem primeru očitno odpovedalo. Bojim se, da se bodo spričo številnih pomislov proti uveljavljenim sklepom samo povečali morebitni poskusi prikrivanja, obračanja dejstev in podobno, kar bi samo otežilo nadzorstvo nad izvajanjem lova.

Komisija je po mojem prepričanju brez prave potrebe ves problem samo zamotala, ko je zapisala, da se lov na jelena **praviloma** ne izvršuje na pogonu ali tihem pogonu. Vsakdo bi na podlagi takšne formulacije pričakoval, da se besedo — praviloma — poudarja zato, ker se dopušča in dovoljuje tudi konkretne izjeme od pravila. Vendar pa nas posebno pojasnilo komisije pouči, da izjem ni. Zato je beseda — praviloma — docela odveč, da ne rečem pesek v oči. Komisiji ne bi bilo treba ničesar pojasnjevati, če bi zapisala, da se jelen lovi na zalaz, ruk in čakanje, medtem ko se lov na pogonu sicer dopušča, ven-

dar pa se za vsak tak odstrel plača določeno kazni. To se sicer ne ujema z našimi pogledi, vendar je vsaj jasno in nedvoumno povedano.

S sklepi komisije se uvaja cel sistem denarnih kazni, ki bi jih moral plačati isti lovec, ki je koncem koncev največ prispeval k dvigu lovišč. Ker so te kazni visoke, postopek za obremenitev lovca ne bo preprost. Vendar postopek ni predpisan. Mislim pa, da bi moral biti, saj gre za dokaj globoko poseganje v tuj žep. Naj posebej povem, da besedo »denarna kazen« namenoma ponavljam. Tisto, kar imenuje komisija »prispevek«, bo bržčas vsak pravnik kvalificiral za »denarno kazen«. Zakaj? Predvsem zato, ker mora lovec plačati določen znesek, četudi je izvršil **gojitveni odstrel** na pogonu. To je torej kazni za način lova, čeprav tak način lova v načelu ni izključen in čeprav je bil izvršen pravičen odstrel ter je bilo opravljeno pozitivno gospodarsko gojitveno dejanje. Zdi se mi umestno vprašati, na podlagi kakšnih zakonitih pooblastil se lahko uvaja tako visoke individualne prispevke ali kazni? Odstrel na pogonu, negojitveni odstrel izven pogona in nadplanski odstrel se obravnavajo v materialni zvezi kot prekrški, ki imajo za posledico denarno kazni. Če pa se plačujejo prispevki iz naslova prekrškov, tedaj se mi zdi, da morajo biti le-ti in kazni zanje vsaj okvirno podani tudi v zakonitih predpisih ter se jih ne smemo sami izmišljati. Menim, da je potrebno preveriti zakonitost teh ukrepov in presoditi pravno vrednost sprejetih sklepov oz. aktov. To terja tudi sedanjí položaj slehernega našega človeka.

Na splošno sodim, da se vse preveč operira z negativnimi izrazi, prekrški, kaznimi in podobnim. To ustvarja znotraj in zunaj lovskih vrst občutek, da je v lovstvu nekaj narobe, da so lovci poseben problem itd. Čas je, da se lotimo nadaljnje vzgoje in rasti lovca s pozitivnih pozicij. Če mu že nalagamo nova bremena in terjamo od njega še večji prispevek za dvig divjadi, tedaj ga ne smemo k temu »spodbujati« tako, da se bo počutil kot kaznjeneec. Namesto sumljivega sistema prekrškov in iz tega naslova izrečenih denarnih kazni predlagam, da sprejmejo lovske družine in zveza ustrezen cenik s tarifami za uplenjene trofeje (upoštevajoč drugačno tarifo za negojitveno uplenjene trofeje), ki naj velja za udeleženca in ne za turista. Menim, da bo tako mogoče zagotoviti stalen in nesporen vir dohodkov za gojitev divjadi velikega lova. Prepričan sem, da bi tako kljub manjšim zneskom zbrali več sredstev za sklad, zlasti v primeru, če velja to za vse vrste trofej. Hkrati mislim, da se tako lahko izognemo mnogim nepotrebnim sporom okrog načina lova. Prepričan sem, da bodo mnoge lovske družine podprle takšne predloge in potrdile njihovo gospodarsko gojitveno smotrnost.

Še enkrat o divjih racah

Lojze Smuc

Velika divja rasa ali mlakarica je poleg maloštevilnih gnezd regeljca in morda tu in tam tudi krehlje edina vrsta rac, ki gnezdi pri nas v večjem številu. Z ozirom na današnje razmere in stanje, ko tudi ni več onih velikih preletov ostalih vrst rac ob jesenski in pomladanski selitvi, lahko trdim, da je mlakarica tudi najštevilnejši plen naših lovcev.

Ze vrsto let je čutili iz vrst nekaterih naših lovcev, da njeno število stalno upada, drugi zopet — ki jim je račji lov najbolj pri srcu — pa trdijo, da je stanje iz leta v leto isto in da ni bojazni za njeno uničenje.

Nesporno je, da se ji primerna bivališča in gnezdišča z osuševanjem zemljišč, melioracijami in z regulacijami strug oziroma voda stalno zožujejo. Zaradi tega tudi njeno številčno stanje v glavnem upada. Pripomnil pa bi takoj, da so tu tudi drugi vzroki, ki še v večji meri vplivajo na njen stalež.

Skoraj sigurno lahko trdim, da se je bistveno spremenila ali pa številčno skrčila naša hidrofavna. Mislim namreč na vse one male, drobne vodne živalce, dostikrat s prostim očesom nevidne, ki pa so racam poleg rastlinske hrane nujno potrebne za njihovo prehrano. Popolnoma jasno pa je, da pomanjkanje primerne hrane vpliva na obstoj neke živalske vrste v toliki meri, da je ne bomo obdržali na nekem terenu kljub vsej zaščiti. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno takoj ali pa vsaj v bližnji prihodnosti podvzeti primerne zaščitne ukrepe, sicer bo iz nekaterih predelov, ki so še kolikor toliko ugodni, povsem izginila, drugod zopet pa bo postala zelo, zelo redka. Moralna dolžnost nas vseh lovcev je, da jo po naših možnostih ohranimo v čim večjem številu našim zanamcem.

Da izpolnimo to našo dolžnost, bi bilo potrebno v prvi vrsti omejiti odstrel naših, pri nas gnezdečih oziroma izvaljenih rac — skratka, rac domačink. Morda bi bila omejitev odstrela nekoliko zamotana, mislim pa, da bi se z dobro voljo dalo marsikaj napraviti.

Lovopust sam v jeseni naj bi se podaljšal največ za mesec dni, tako da bi se pričel lov na mlakarico s 1. septembrom. S podaljšanjem lovopusta preko 1. septembra pa bi preveč omejili lovsko izživljanje vsem tistim našim lovcem, kjer race gnezdiijo po bajaranjih, ribnikih in manjših vodah in ki pozimi zamrznejo. Ti lovci potem praktično sploh ne bi prišli do odstrela.

Zdi se mi tudi, da je zmotno mišljenje, da se bo število gnezdivk povečalo, pa četudi bi ne odstrelili nobene rase domačinke. Vsakemu paru rac, še bolje rečeno, vsakemu izvaljenemu gnezdju je potreben življenjski prostor, ki pa se z ozirom na že navedeno moje mnenje, to je primanjko- vanje ustrezne hrane, primernih bivališč, to je skrivališč in gnezdišč, stalno veča. Tam, kjer je pred leti gnezdilo morda še 10 parov, je danes prostora morebiti samo še za 7 gnezd ali še manj.

Ne bi se pa strinjal s piscem M. Š. (Odpovejmo se za nekaj časa odstrelu divjih rac, ali pa jim podaljšajmo lovopust. — Lovec št. 5, letnik XLVII—1964, stran 150), ki trdi, da naše rase domačinke vabijo severnjake in da nas redko in samo za krajšo dobo zapuščajo. Priznati moramo namreč, da je rasa selivka in kot taka mora potovati. Narava ji je vcepila ta nagon, ki se sproži ob določenem času kot navita ura budilka. Ali je to potovanje daljše ali krajše, je za naše rase danes nemogoče reči, moramo pa stremeti za tem, da tudi to uganko v bližnji prihodnosti rešimo. Mislim pa, da so takrat, ko k nam pri- letavajo gosti s severa, naše rase že odletele. Resno dvomim, da bi bile prav naše rase izjema, ko obstoja v Evropi samo ena populacija mlakaric. V zaščito preletnih rac se ne bi spuščal. Vedeti pa moramo, da imajo tudi naši severnejši lovci iste probleme, da tudi pri njih stalež rac pojema in je popolnoma zgrešeno mnenje, da lahko streljamo v neomejenem številu vse, kar preleti naše ozemlje. Tudi tu je na mestu — zmernost. Pomladanski odstrel bi bilo morda umestno omejiti toliko, da bi vsaj v februarju streljali le racake, samicam pa bi prizanašali posebno proti koncu meseca, ko je že možnost, da lahko govorimo o normalnih zimah za »naše« rase. Tedaj se namreč domačinke že vračajo in zasedajo svoja stalna vališča, izpraznjena pa zasedajo lanske samice — mladice, nikakor pa ne one s severa. Nesporno je namreč, da vsaka ptica leti v kraj svoje izvalitve, potemtakem v kraj svojega stalnega bivališča in tudi rase ne more biti izjema. Če ne bi bilo tako, ne bi obstojale pri pticah podvrste in bi bile vse ptice ene vrste enake. Res je sicer, da pri mlakarici ni do sedaj ugotovljenih geografskih razločkov, res pa je tudi, da to še ne more biti zadosten razlog, da bi lahko trdili, da velike rase niso vezane na določen zemljepisni predel.

Lovska zveza Ljubljana je pred tremi leti za svoje območje podaljšala lovopust mlakarici za dva meseca, to je do 1. oktobra. Trdim, da s tem podaljšanjem lovopusta ni bilo v jeseni ustreljenih bistveno število naših rac domačink, niti starih, niti mladih. Iz primerjave statističnih podatkov Ornitološkega oddelka Prirodoslovnega muzeja Slovenije za dobo zadnjih treh let za območje Ljubljanskega barja, ki kot edini

Foto VI. Pleničar

pomembnejši račji revir v okolici Ljubljane pride v poštev, pa je razvidno, da se številčno stanje kljub zaščiti ni popravilo, marveč stagnira. Iz primerjave opazovalnih podatkov za dobo 15 let nazaj pa je razvidno, da je stalež občutno padel, kar je popolnoma razumljivo, saj se je zunanje lice Barja zelo, zelo spremenilo. Če še pripomnim, da so ti podatki več kot samo točni, da se ta teren v gnezdilni dobi vsakodnevno opazuje in kontrolira, je, mislim, vse povedano.

Na območju Lovske družine Šmarna gora, katere član sem, tudi gnezdiyo rase in sicer v zgornjem toku potoka Gameljščica. Tu je bilo do pred nekaj let redno vsako leto 7 do 8 gnezd. Zadnja leta pa se je število gnezd skrčilo za polovico. Kaj je temu vzrok? Zaradi gojenja rib lipanov ribiči enkrat pa tudi dvakrat letno očistijo vodo — pokosijo namreč vse trsje in posekajo grmovje na bregu. Na ta način je racam odvzeto skrivališče, če ne morda še kaj več, in stalež je zaradi tega tako občutno upadel. Ker je račji problem vse bolj aktualen, bi bilo umestno, da bi se ga lotili na znanstveni podlagi. Oddelek za lovstvo pri IGLGS naj bi kot vodilni znanstveni lovski organ v sodelovanju z ornitologi in hidrobiologi podvzel vsestransko akcijo za proučevanje naših rac.

Da si bomo popolnoma na jasnem glede migracije rac, si je Ornitološki oddelek Prirodoslovnega muzeja Slovenije že stavil v svoj delovni

Na race ob Krki

Foto P. Adamič

program za prihodnja leta, da obročka čim več rac. Le na ta način bomo rešili vse do sedaj še nejasne in dvomljive trditve o selitvi oziroma stalnosti na eni strani, na drugi strani pa si bomo na jasnem, koliko naših rac uplenijo naši lovci, koliko tuji v krajih, kjer prezimujejo in koliko jih ostane še za razplod.

Mislím, da tudi ni povsem pravilno, poudarim še enkrat, da čakamo samo na severne goste, to je, da streljamo le one tuje — severnejše race, domačo prirejo pa v celoti prepuščamo lovcem južnih dežel. Zavedati se namreč moramo, da tudi sama selitev zdesetka — o tem bodimo prepričani — račje trope prav tako, kot vse ostale ptice selivke.

Poudaril pa bi že sedaj, da bo vse obročkanje jalovo, če lovci ne bodo javljali uplenitev oziroma najdb obročkanih rac. Kdorkoli utegne na račji lov, naj ima tudi toliko časa, da najdbo obročkane ptice z navedbo številke, ki je na obročku, kraja in datuma uplenitve javi na Ornitološki oddelek Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Stožice, p. Ježica pri Ljubljani. To seveda velja tudi za vse ostale uplenjene obročkane ptice. Le če bomo vsi sodelovali, uspeh ne bo izostal. Glede rac sem se pozanimal tudi pri naših sosedih — hrvaških lovcih. Iz razgovora bi posnel le toliko, da trenutno še ne mislijo na

nikako zaščito oz. podaljšanje lovopusta. V resnici jih streljajo že v juliju, pravijo pa, da je to že tradicija, ki bi jo bilo težko opustiti, kajti »paprikaš« iz mladih rac je pri njih zelo číslan. Res pa je tudi, da se njihovo lovsko območje ne da primerjati z našim, ker je tam še vedno dovolj primerne vodne površine.

Pripominjam, da nisem tega pisal z željo po polemiziranju, temveč mi je bilo vodilo samo eno in sicer: vskladiti zaščito in izboljšanje stalača rac ter pravice oziroma koristi naših lovcev.

Mednarodni sestanek v Firencah o boleznih divjadi

S. Valentinčič

V okviru mednarodnega sejma lova je bil v Firencah med 25. in 29. oktobrom 1964 tudi sestanek o boleznih divjadi («2. Convegno internazionale sulla patologia della selvaggina»), na katerega so bili povabljeni profesionalni delavci iz raznih držav, zlasti tisti, ki delajo na področju bolezni in zdravstvenega varstva divjadi. Povabilo sem prejel tudi jaz. Poleg italijanskih so se sestanka udeležili tudi znanstveni in strokovni delavci iz Francije, Švice, ZDA,

Norveške, Belgije in Jugoslavije (od koder sem bil samo jaz). Svojo udeležbo so prijaviли tudi Romuni in Bolgari, vendar niso prišli.

Vsega skupaj je bilo podanih 24 referatov in obvestil. Najpomembnejši referati, vsaj kar zadeva lovsko gospodarstvo, so bili: o brucelozi divjadi, o umetni gojitvi in naseljevanju divjadi in o škodljivosti kemičnih sredstev za divjad.

Naj navedem nekoliko opažanj in dognanj iz obravnavanega gradiva. Bruceloza divjadi (»O brucelozi med zajci v Sloveniji« sem imel referat tudi jaz) je zdravstveni problem, ki ga proučujejo številne institucije in znanstveniki. V Sloveniji proučujemo to bolezen glede možnosti okužbe človeka in domačih živali in v nič manjši meri tudi glede škode, ki jo ta bolezen prizadeva zajcem samim (članek v »Lovcu« št. 5, 1964). Po svetu pa proučujejo brucelozo divjadi predvsem zaradi možnosti njenega prenosa na človeka in domače živali. V splošnem je mnenje, da za človeka ni zelo nevarna, vendar gre pri tem za tako odgovorne zaključke, da je treba to še naprej raziskovati in to predvsem s pomočjo tipizacije brucel divjadi. Na poti iz Firenc sem — po dogovoru z našim glavnim veterinarskim inšpektorjem — obiskal tržaškega provincialnega veterinarja, mu razložil naše ugotovitve o brucelozi zajcev na Primorskem in povedal, da je tam že v teku akcija, da se zatre ta bolezen. Prosil sem ga, naj tudi na italijanski strani prično s podobno akcijo, ker se le tako lahko nadejamo popolnega uspeha. Obljubil mi je, da bo o tem obvestil pristojne oblasti in jim priporočil sprejetje ustreznega sklepa.

Poleg zanimivih ugotovitev, ki jih je sporočil glede razvoja fazanskih zarodkov in valjenja sodelavec C. R. M. S. (Centro ricerche malattie della selvaggina) v Parmi prof. dr. Ballarini in ugotovitev, ki jih je v diskusiji povedal prof. Cornwell iz Virginije (ZDA) — je bila zelo zanimiva tudi razprava o tem, kako izpuščati vzrejene fazane. Prof. Ballarini je povedal med drugim, da je po njegovem mnenju najboljša starost za izpuščanje umetno vzrejenih fazanov 45 do 50 dni, t. j. okrog 7 tednov starih. Njegove izkušnje so to pokazale. Poizkusi, ki so jih vršili neki drugi udeleženci simpozija, so tudi pokazali, da je bolje na enem mestu izpustiti več fazančkov (npr. 200) kot pa na več mestih skupine po 10 ali 20. Seveda pa smo si bili vsi edini v tem, da je teren za naseljevanje fazanov potrebno prej pripraviti (posejati kulture za hrano in skrivanje, roparice iztrebiti itd.). Z zanimanjem so bile sprejete naše letošnje izkušnje, ko fazančkov nismo izpuščali direktno iz gajb v naravo, ampak v grmovje, prekrito s platen mrežo, kjer so ostali nekaj dni, dobivali vodo in krmo ter se tako vsaj delno privadili na življenje v prostosti. Rezultati so bili mnogo boljši, kot smo jih imeli doslej.

Ob tem so zlasti udeleženci iz latinskih držav (Italija, Francija) poudarili potrebo po bolj sistematični, boljši in bolj organizirani strokovni vzgoji lovcev. Dr. Reydellet, ki je med drugim tudi šef Komisije za gojitev, aklimatizacijo in boleznih divjadi C. I. C. (Conseil International de la Chasse — Mednarodni svet za lovstvo), je v svojem referatu osvetlil ogromne škode, ki jih divjad pa tudi domače živali in človek utrpijo zaradi velikanske in dostikrat nepravilne oziroma nepotrebne uporabe agrokemičnih sredstev. V dokaz, kako brezglavo ravna človek s temi sredstvi in kako tako rekoč — da se izrazim v prisodobi — sam sebi seka vejo, na kateri stoji, je navedel naslednjo ugotovitev: V Italiji je sanitarna služba v poskusne namene krmila miši z moko žita, pridelanega ob uporabi nekega insekticida. Miši so se zredile in napravil se jim je sloj masti. Potem so jim odvzeli hrano in jim dajali samo vodo. Tako so pričele uporabljati svoje telesne rezerve, najprej

seveda mast. Kmalu so poginile zaradi zastrupitve z insekticidom, ki se jim je prej nakopičil v masti. Ali ni logično sklepati, da se pri drugih živalih in pri človeku lahko zgodi isto?!

Med glavnimi sklepi, ki jih je sprejel simpozij, je bilo poudarjeno, da naj bi vse dežele dognale, katere vrste bolezni se pri njihovi divjadi pojavljajo. Šele tedaj bo mogoča široka, mednarodno organizirana borba predvsem proti tistim boleznim, ki so nevarne tudi za človeka in domače živali in katerih rezervoar je lahko divjad (npr. steklina, trihinoza, bruceloza, tuberkuloza, tularemija, prašičja kuga, difterija perutnine itd.). Razne družbene in društvene organizacije pa so dolžne tako delo financirati, med njimi vsekakor tudi Mednarodni svet za lovstvo (C. I. C.). Prireditelji bodo v kratkem natisnili vse referate s sestanka v Firencah, skupaj z razpravo vred in jih poslali vsem udeležencem. Tako bodo znanstveni dosežki ene dežele koristno uporabljeni in lovstvu v mednarodnih merilih. To pa je tudi cilj takih in podobnih sestankov.

Iz poročila predsednika Ivčeta Majena na občnem zboru LZ Ljubjana, 9. IX. 1964

Zvezni zakon o lovu, katerega nam obetajo že vrsto let in ki je pretrpel že toliko korektur, je zopet razburil lovske vrste. Najnovejši osnutek je od vseh najbolj živo zadel lovsko organizacijo. Lovci, ki smo vsa povojna leta toliko žrtvovali za lovišča, pekazali veliko skrb za divjad, izdajali težke tisočake za nabavo žive divjadi, dajali še večja sredstva za lovsko čuvajsko službo, se naj nam vzame pravica upraviteljev lovišč, nas naj zamenjajo kmetijske, gozdarske in druge gospodarske organizacije, ki naj v bodoče upravljajo in gospodarijo z lovišči. Popolnoma razumljivo, da so take teze vznemirile vse lovske organizacije do najvišje, ne samo pri nas, ampak tudi v ostalih republikah.

V Sloveniji je precej zagovornikov nove ureditve lovstva. Zato ni čudno, če so se prav pri nas porodili prvi poskusi, kako bi izrgali lovcem lovišča iz rok. Začetek je pripadel Prekmurju. Tam sta dve ali tri družine prostovoljno izročile svoja lovišča kmetijskemu posestvu, lovci pa so si izgovorili, da bodo tudi v bodoče smeli loviti v dotedanjem obsegu. Tragikomedija je bila poslušati na nekem sestanku zastopnika prekmurskih lovcev, kako prepričevalno je govoril o dobrem »kšeftu«, ki so ga sklenile te lovske družine s posestvom.

Drug primer je bil v Ptujju, ki ni bil več sprejet z navdušenjem. Z odredbo republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo je bilo štirim družinam odvzeto lovišče in izročeno v upravljanje Gozdnemu gospodarstvu Maribor. Ptujski lovci so zaklicali na pomoč, glas se je slišal po vsej naši ožji domovini, odmev je prihajal od povsod.

Tovariši, zvedeti morate tudi za nadaljnji potek te zadeve. Proti odredbi so se pritožile prizadete lovske družine in občinska skupščina Ptuj na ustavno sodišče. Bila je že razpisana javna obravnava, par

Kozorogi v Begunjščici

Foto M. Kemperle

dni pred tem, pa so vsi tožniki umaknili svoje tožbe. Kaj se je dogajalo za kulisami, bo verjetno ostala tajnost. Znano je, da so te štiri lovske družine pristale na kooperacijske pogodbe s podjetjem Perutnina Ptuj. Po tej pogodbi naj bi Perutnina v Ptuj investirala določena sredstva za izboljšanje lovišč, lovske družine pa bi investitorju odplačevale dolg s plenom in z dohodka iz lovskega turizma. Tako so se dogovorili. Ko so poskusili dogovor spraviti na papir, je bila stvar drugačna. Perutnina ni več pogodbeni investitor, ampak upravljalec lovišča, lovci pa le njeni prikrajšani pomagači. Republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo je v odredbi samo zamenjal upravljalca Gozdno gospodarstvo Maribor s podjetjem Perutnina Ptuj. Spor in tožbe bodo šle naprej svojo redno pot. Upravičeno se bojimo, da so podobni poskusi odvzema lovišč lovskim družinam tudi pri nas in da lovci posameznih področij niso dovolj budni, da bi sprevideli, kam jih vodijo razni lokalizmi.

Sedemletni načrt razvoja lovstva v SR Sloveniji je bil sestavljen v enakem duhu. V njem je prikazana potreba po veliki razmnožitvi posameznih vrst divjadi in ker lovci niso sposobni vsako leto investirati stomilijonskih vsot, je treba zato najti novega upravljalca lovišč. Ali je ta kvalificiran za gojitev divjadi ali ne, to vprašanje nikomur ne dela težav. Lovci smo in bomo vedno težili za čim večjim staležem divjadi. Toda stalež ima svoje meje, sicer je v preveliko breme ostalim gospodarskim panogam. Smešno je, da moramo lovci na te stvari opozarjati. Človek često močno dvomi, ali se niso hoteli sestavljenci načrta malo pošaliti z nami. Na eni strani se predvidevajo stomilijonske investicije, na drugi strani pa je na dlani, da so naravni življenjski pogoji za divjad z vsakim dnem slabši. Bodoči upravljalci lovišč krčijo poslednje nižinske gozdiče, nič ne pokrenejo proti prekomernemu osuševanju zemljišč, ne mislijo na zaščito proti vetrovom, še manj, da bi kaj storili za zaščito divjadi. Pri tem imamo v mislih neresne očitke, da se pri današnji ureditvi lovstva mnogi državljani ne morejo lovsko izživljati. Danes šteje naša organizacija 12 tisoč članov. Vzemimo, da čaka še tisoč državljanov na sprejem. In koliko jih bo v bodoče lovilo? Kdor si bo hotel nabaviti lovno dovolilnico, plačati odstrelno takso, plačati lovsko spremstvo in še odkupiti plen, ta bo moral globoko seči v žep. Takih bo zelo malo, manj kot jih je danes v lovskih organizacijah, verjetno bo število legalnih lovcev še nižje, kot je bilo pred vojno.

Gojitev divjadi

V naših lovskih družinah narašča skrb za divjad. Danes vsak lovec ve, če ne bo pozimi krmil fazana, v jeseni ne bo nanj lovil. Le nekateri še menijo, da se to opravi z mernikom koruze.

Vedno več družin gradi tudi solidna krmišča za jelenjad. Prišle so do spoznanja, da jo morajo v zimskih mesecih prav tako krmili, če jo hočejo imeti kot stalno divjad.

Srnjad krmijo v manjši meri, ker menijo, da srnjad zelo nerada sprejema položeno krmo. Pri tem ne pomislijo, kakšne vrste krma ustreza srnjadi. V loviščih z očiščenimi gozdovi in slabo podrastjo je krmljenje nujno.

Na stotine visokih prež, na tisoče solnic, korit za vodo, mlakuž, njiv za divjad in remiz so najboljši dokaz nenehne in vsestranske naše skrbi za divjad. Na kilometre lovskih steza, često narejenih skupno z gozdarji, prav tako služi gojitvenim namenom.

V pretekli sezoni so naše družine spustile v lovišča 123 nabavljenih jerebic in 1140 fazanov. Letos bodo spustile še več fazanov.

Naša povečana skrb za divjad je nujna. Mnoge zemljiške posesti se zaokrožujejo in zasajajo z monokulturami, odstranjajo se meje in grmičevje med njivami in travniki, krčijo se gozdiči, uporabljajo se strupena škropiva, stroji so mehanizirali kmetijstvo. Divjad naenkrat nima več hrane in niti skrivališč. Zato se morajo naša prizadevanja za ohranitev in razmnožitev divjadi stopnjevati. Tesnejše odnose bomo morali imeti z občinskimi skupščinami in kmetijskimi posestvi, da bomo rešili obstoj naše divjadi. Nekateri družine so že našle to pot.

Pojačena služba nadzora lovišč nam je v novih pogojih še bolj potrebna. Zato menimo, da imamo še premalo lovskih čuvajev, za katere nam ne sme biti žal denarja.

Zbiranje in trošenje sredstev

Rezultati gospodarjenja v lovskih družinah so za preteklo sezono v veliki meri pogojeni s predpreteklo hudo zimo, ki je močno z reducirala že doseženi stalež divjadi v naših loviščih. Izgube pri srnjadi so bile mnogo večje, kot smo jih cenili prve pomladanske mesece po hudi zimi. Tudi stalež zajcev, fazanov in jerebic je bil bolj prizadet, kot smo mislili.

Lovske družine so izpad divjadi v celoti upoštevale in predlagale znižanje odstrela. Ze odobreni odstrel pa so često še same znižale in ga tudi izvedle v zmanjšanem obsegu. Zato vrednost plena v lovskem letu 1963/64 znaša samo 13 556 900 din in iztržek zanj 15 524 900 din. Iztržek je bil torej za 7 160 000 din ali za 31,5 odstotka manjši od prejšnjega leta. Odstrelili smo manj 700 srnjadi, 600 zajcev, 400 fazanov in 1100 jerebic. Izpadli dohodek od plena so družine v neki meri krile z zvišanimi rednimi in izrednimi članskimi prispevki. Prireditve so prinesle 3 350 000 din.

Izdatki za čuvajsko službo so dosegli 8 351 000 din in so bili za 1 022 000 din ali za 14 % višji od leta prej. Še večji porast izdatkov imamo pri gojitvi divjadi, krmljenju in za nabavo žive divjadi. V te namene je bilo izdanih 7 845 000 din ali 24 % več kot leto prej. Lovske škode je bilo plačane 1 280 000 din ali polovico manj.

Razni izdatki kot so stroški lovov, stroški administracije in razno so ostali na višini prejšnjega leta s 5 592 000 din.

Stroški za gradnjo in opremo lovskih koč so bili letos manjši za 19 % in znašajo 3 596 000 din.

Letos smo prvič uspeli, da smo za čuvajsko službo in za gojitev divjadi izdali celoten izkupiček od plena in še celo 700 tisoč din več. K temu so največ pripomogle družine, ki imajo poklicne čuvaje in tiste, ki so preteklo leto nabavile precej žive divjadi.

Odnosi v lovskih družinah

V večini lovskih družin so notranji odnosi zadovoljivi. Ta upravljajo lovišča v duhu naše družbene stvarnosti. V teh kolektivih je lovsko tovarištvo stvarnost.

So pa v družinah tudi še negativni pojavi, ki rušijo osnovne odnose med enakopravnimi člani. Najpogostejša je sebičnost, včasih miselnost o predpravcih.

Ponekod celo upravni odbori lovskih družin nasedajo takim težnjam. Drugod si zopet odbori lovskih družin prisvajajo vse pravice, ne posvetujejo se s članstvom in člane postavljajo pred izvršena dejstva in posamezne člane kaznujejo za malenkosti. So primeri, da mora član plačati 1000 din, če ne pride na skupni lov.

Prostovoljno delo v družinah

Po podatkih ankete je bilo opravljeno prostovoljnega dela v naših družinah preko 88 tisoč delovnih ur. Številke in še posebno rezultati tega dela najboljše povedo, koliko delovnih moči bi najmanj potrebovala naša lovišča, če bi z njimi upravljali in gospodarili nelovci in jih hoteli obdržati vsaj na sedanjem nivoju.

Prostovoljno delo pa naj ne bo Damoklov meč, ki stalno visi nad glavami starejših članov in tistih, ki fizičnega dela ne zmorejo. Prostovoljno delo naj bo res prostovoljno, tisti pa, ki ga iz gotovih razlogov ne opravljajo, naj sodelujejo s primernim denarnim nadomestilom, ki naj bi bilo res primerno, ne obrtniško zaračunano.

V loviščih je danes dela na pretek in čuvaji vsega ne zmorejo. Zato je nujno, da pomagajo člani proti primerni nagradi v denarju ali drugi obliki.

Lovska prosveta

Naši lovci radi poudarjajo svojo lovsko tradicijo in kulturo. Toda če stopite na avtobusno postajo ali v sprejemni center mestne hladilnice, boste ob pogledu na neestetsko, izmaličeno stanje uplenjene divjadi, razočarani. Na polju lovske etike, estetike in odnosa do divjadi in živali nasploh bo treba še veliko vzgojnega dela. To se kaže tudi na izpitih, kjer je znanje kandidatov na splošno daleč pod normo za sodobnega izprašanega lovca.

Potrebno bo narediti načrt za splošen dvig lovskega znanja s temeljitimi predavanji.

Naše glasilo Lovec naj se prav tako vključi v to akcijo in po načrtu s kvalitativnimi članki prispeva k dvigu lovske prosvete. Tudi Radio Ljubljana naj bi tukaj prispeval svoje.

Lovski turizem

Inozemski lovski turizem v tej sezoni ni mnogo napredoval. V primerjavi z izkupičkom za uplenjeno divjad predstavlja dohodek iz turizma 11,6 %, leto prej pa 7,9 %. Lovski turizem je treba v določenih mejah vsekakor pospeševati, ker nam doma sredstva za večji dvig lovišč, toda ne v škodo domačim lovcem.

Bolj kakor do sedaj je treba gojiti domači turizem, že zato da se lovci med seboj bolj spoznavamo in

tako lažje rešujemo skupna lovška vprašanja. Domačemu turizmu posvečajmo prav tako pozornost kot tujskemu!

Fond za gojitev divjadi

Doslej je upravni odbor LZ v okviru odobrenega proračuna sam razporejal izdatke. Predlagamo formiranje sklada za gojitev velike divjadi in sklada za gojitev male divjadi. Po novem predlogu naj bi z obema fondoma, ki imata 1 750 000 din, samostojno upravljala posebna odbora. Z gojitvijo divjadi naj se peča čim širši krog lovcev!

Odstrel divjadi je na splošno urejen, le za jelenjad je pomanjkljiv. Kako je naša gojitev divjadi napredovala, nam je pokazala zbirka trofejev za razstavo v Novem Sadu, ki je priznanje našemu delu. Zato si lovci ne pustimo vzeti, kar smo si z lastnim delom ustvarili.

Moja lovška šola

Marca lani je minilo petdeset let, odkar sem začel s pripravniško dobo v lovu.

V lovski šoli, pri svojem očetu, sem bil že nekaj let prej. Ta šola je bila stroga, pravilna in pravična.

V spremstvu očeta sem hodil na lov, bil sem gonjač, nosač in pač vršilec vseh začetnih nalog. Po enem letu šolanja mi je kupil oče flobert; seveda sem smel le pod njegovim nadzorstvom streljati in se uriti v streljanju.

Po dolgem času sem smel pod nadzorstvom očeta s flobertovko streljati vrane in srake. Kar prav dobro sem streljal. Nekega dne me je prevzela lovška strast in sem ustrelil s kroglo letečega fazana. Morebiti je bilo to golo naključje in oče je bil najbrž na tistem ponosen na svojega učenca, javno me je pa hudo pokaral, češ da bi moral biti pri streljanju s kroglo bolj pazljiv.

Vsi opomini in graje so mi šli živo do srca in se jih še danes živo spominjam in se po njih ravnam.

V marcu pred petdesetimi leti mi je oče kupil pravo lovsko puško-dvocevko v Ljubljani pri puškarju Ševčiku. Tako sem dejansko postal lovec. Oče mi je puško svečano izročil pred zbrano družino in sem bil do solz ganjen, ko sem mu obljubil, da mu ne bom delal lovske sramote. Ta dan je bil zame najbolj slovesen v mojem petdesetletnem lovskem življenju.

Temu je sledila preizkušnja orožja in še bolj mene samega kot lovca z resnično lovsko puško. Ta šola je bila zopet precej trda in resna glede na nošenje orožja, ravnanje z orožjem na lovu in doma, na balistiko, pravilno ravnanje s plonom in s psom ptičarjem ter seveda še na vse drugo, kar je s tem v zvezi. Največ pa mi je

govoril o lovski pravičnosti in o odnosu do solovca in do divjadi.

Takrat sem se včasih jezil na očeta zavoljo večnih napotkov in pouka; no s časom sem mu pa bil za vse lepe in dobre nauke zelo hvaležen, za kar sem mu še danes dolžan hvale in časti. Tako je bil moj začetek lova na splošno zaključen. Potem se je pa začela šola za posamezne love, tako na jereba, srnjaka, gamsa itd. Za pogone in poljski lov sem dobil absolutorij, da sem lahko že sam šel s ptičarjem na jerebice, fazane in zajce.

Najbolj mi je bil pri srcu lov na jereba. Veliko večerov sva z očetom prepiskala lepe kitice... ci-ci-ceri-cuj! Seveda, tudi v postelji sem včasih kako kitico zapiskal. S temi vajami sem postal pravi umečnik za klicanje jereba.

Tako je šla šola v vseh panogah lovstva naprej in ni bilo prej konca te šole, dokler nisem zapustil očetove hiše — mojega rojstnega kraja v Kranju in odšel na prvo službeno mesto v Rogatec. Tu so me slovenski lovci takoj spoznali in me vabili na lovske pogone.

Na njih in posebno še na zadnjih pogonih sem s slovenskimi lovci vedno rad razpravljal o težkih pogojih slovenskega lovca v tem nemčurškem kraju in tako mi je že po letu uspelo usta-

noviti v občini Št. Florjan pri Rogatcu prvo lovsko društvo. To lovsko društvo je štelo takoj dobrih devet članov in se je lepo in pravilno razvijalo. Imeli smo vso oporo pri takratnem srezkem načelniku v Ptuj in pri slovenskem županu, starem Francu Ducmanu iz Št. Florjana, ki je tudi sam pristopil k lovskega društva. V tem prvem slovenskem lovskega društvu sem bil tajnik sedem let in štiri leta predsednik. Omenim še, da smo v tem času tudi združili občinski lov v Dobrni pri Zetalah in ga tudi prav lepo uredili ter tam večkrat skupno preživeli kak lep in prijeten lovskega dan.

Tako sem prehodil in preromal več službenih mest in povsod sem delal na tem, da se ustanavljajo lovskega društva. Moje zadnje službeno mesto je bilo v Celju, kjer živim sedaj v pokoju. Leta 1932 sem začel zahajati na lov v rojstni kraj moje boljše polovice v Šmartno ob Paki. Tu je bil lastnik lova večji kmet. Tako dolgo sem ga nagovarjal in pretentaval, da je odstopil občinsko lovišče Šmartno ob Paki lovskega društvu, ki se je sestavilo iz lovcev Celja in Šmartnega. Čez nekaj mesecev je že tu zaživela prijetna in dobra lovskega družba. Še sedaj žive nekateri člani te lovske družbe in se radi spominjamo lepih lovskega pohodov in prijetnih uric pod obronki gore Oljke.

Danes po petdesetih letih lovskega udejstvovanja sem srečen in vesel, ko se spomnim na čas, ko sem še mlad in čil lahko nekaj pripomogel k pravilnemu in lepemu lovu. Najbolj sem pa vesel, da sem v lovskega bratovščino pritegnil iz naše stare lovske družine svojega nečaka Bogdana iz Ljubljane in poleg njega še zastrupil z lovskega mamili njegovega sina Miška, ki bo po vsej verjetnosti in po mojih prizadevanjih postal res dober lovec, saj ob spremstvu zveste ptičarke Ajole z njim nadaljujem lovskega šolo mojega pokojnega očeta. Na lovu pa opažam, da postajam star, v hribovitih legah me muči sapa in srce. Toda lova in lovskega udejstvovanja ne morem in ne maram opustiti; sem še tajnik moje matične lovske družine »Hum«, Celje in član nadzornega odbora Lovske zveze Celje. Prav rad še zahajam na lažje lovske pogone, zlasti na najljubši mi poljski lov.

To sem napisal, da bi naši mladi lovskega tovariši vedeli in videli, kako smo se že pred petdesetimi leti šolali, da smo potem lahko kaj koristili lovskega družbi. Sedanji lovskega izpiti so nujno potrebni, le želel bi, da se mladi lovskega tovariši bolj in z vso resnostjo zanimajo za lovske izpite, da bi redno prebirali lovskega literaturo, predvsem pa naše glasilo Lovec.

Končno želim vsem tovarišem lovcem, da bi tudi oni dosegli tak zlati lovskega jubilej.

Tone Korošec

Vpliv okoliša na kakovost srnjega staleža

Lovska znanost je z gotovostjo dognala, da kakovost srnjega staleža upada, zlasti poprečna moč telesa in rogovja, ko stalež prekorači določeno gostoto. Upad kakovosti je tem večji, čim bolj se veča stalež. Biološko znosljivi stalež pa nima za vsa stanišča absolutno enake vrednosti, temveč je odvisen od sestave vsakršnega biotopa (življenjskega okoliša — Ueckermann). Vzroki za upadanje kakovosti ob stopnjujoči se gostoti staleža so delno znani, delno pa so še ugibanja. Med temi so činitelji živalske psihologije, kakor je medsebojno motenje, faktor gneče ipd. Kakor se je pokazalo, je velikost življenjskega okoliša posameznega srnjaka odvisna od gostote naseljenosti dvehletnih in starejših srnjakov. Čim večji je okoliš, tem bolj vsestranski je glede na pašo in skrivališča, tem več možnosti ima žival v izbiri in izogibanju. Taki pogoji se gotovo pozitivno odražajo. Če pa je biotop bogat in mnogostranski, je okoliš enega srnjaka lahko ustrezno manjši, ne da bi žival trpela na pomanjkanju kakršne koli paše. Za vsak biotop je, izgleda, dana najmanjša površina okolišev, do katere se ta pri večanju staleža divjaki lahko zmanjša, ne da bi se okoliši medsebojno sekali. Pri utesnitvi, zlasti pa pri sekanju okolišev, podlegajo srnjaki ob večanju staleža vedno bolj naraščajočemu psihičnemu pritisku, ki se stopnjuje zlasti pri mladih, po vrstnem redu nižjih srnjakih, do stalnega strahu pred starejšimi, močnejšimi srnjaki. Tako stanje obremenitve (stres), ki motijo tudi dnevni ritem, ne povzroča le razvojne motnje, temveč zaustavi tudi rast rogovja (Bubenik). Zaradi tega lahko nastanejo gumbarji ali svedrasto, ovnasto rogovje, na splošno torej slabotno rogovje. Pri preveliki gostoti staleža dvehletnih in starejših srnjakov se enoletniki tem večkrat srečajo z njimi, ki jih ogrožajo,

ker je vedno manj možnosti, da se jim mladiči izognejo. V takih okoliščinah se podobno godi srnam enoletnicam in srnicam, zlasti spomladi, da jih zatirajo in preganjajo srnjaki in tudi enoletniki. Zenska srnjad je med seboj bolj strpna, vendar so tudi stare srne nedružne razen za lastne mladiče in na jesen sprejemajo v tropič tudi svoje enoletne mladiče. Zmanjševanje možnosti za izbiro paše in za izogibanje motenj po sovrstnikih in drugih vznemirjanjih, po drugi strani motenje dnevnega življenjskega ritma (pogostni boji in podobno) močno negativno vplivajo na kakovost srnjega staleža. Pri tem je treba upoštevati spolno razmerje in starostna razmerja srnjakov. Napačno pa je mnenje, da pri številnejši ženski srnjadi nasproti srnjakom upada kakovost, moč srnjakov. Čim manjši je delež srnjakov pri enaki gostoti srnjadi, tem večji delež na okolišu ima posamezen srnjak, tem manj se srnjaki med seboj ogrožajo, tem boljše in manj motene življenjske pogoje ima posamezen srnjak. Glede paritve so tudi dognali, da je pri tem odločilna zgolj starost srnjaka, ki pride do zaskoka. Zato pri tem ni razlike v dedni zasnovi. Pri plemenitvi torej izločajo starejši srnjaki mlajše, neglede na njihovo telesno moč. Potemtakem spolno razmerje v staležu nima za plemensko izbiro nobenega pomena. Zato je pri izravnanem spolnem razmerju treba skrbno vršiti odstrel enoletnikov ter mlajših in tudi še dvehletnikov tako, da za plemenitev ostanejo čim krepkejši z najboljšo zasnovno. Podoben pomen ima tudi pravilna razčlenitev starostnih razredov. Če hočemo torej stalež obdržati na enaki višini, je treba vsako leto odstreliti toliko srnjakov, kolikor srnjačkov letno priraste, zmanjšano za vsakoletne naravne zgube. Če bi pri tem odstreljevali preveč starejših srnjakov in premalo enoletnikov in srnjačkov, bi bilo za plemenitev premalo zrelih srnjakov in bi

prišli v prsk tudi mladi, neprebrani srnjaki. Tako bi v sosednjih okoliših nastalo preveč po vrstnem redu in starosti enakih srnjakov, kar bi izzivalo ostrejšo boje za okoliše z vsemi negativnimi posledicami.

Iz navedenega bi sklepali: Pri prekoračenju normalnega staleža, upada kakovost (kvaliteta) srnjega staleža. Zato je treba z ustreznim odstrelom vzdrževati v vseh ozirih normalni stalež, da zaradi prevelike naseljenosti ne trpi kakovost.

Zaradi ohranjanja spolnega razmerja in razmerja starostnih razredov je treba odstrel pravilno porazdeliti na oba spola.

Od obeh najmlajših starostnih razredov je treba odstreliti polovico skupnega odstrela. Odstrel se začne pri slabotnih živalih in obeh najmlajših razredih.

Pri gojitvi s puško moramo predvsem gledati na stanje celotnega staleža, ne pa na posamezno žival. Stremeti moramo, da je poprečna kakovost staleža čim boljša. Zato je treba za izpolnitev odstrela večkrat poseči tudi v razred dobro zasnovanih, zlasti mlajših živali, ne samo slabotnih, če teh ni dovolj.

Pri vseh ukrepih moramo izhajati od skupnega staleža na posamezno žival.

Po R. Hennigu, Die Pirsch 23/64
M. S.

Jelen v lovišču LD Prebold

V lepem hribskem lovišču LD Prebold se zadržuje že štiri mesece precej star jelen. Vidijo ga večkrat člani družine in kmetje, katerim dela na posevkih precej škoda. Ker se je kraju že precej privadil, ni preveč plašen in je zato izpostavljen propasti. Zato je LZ Celje privolila v odstrel. Seveda so pri tem težkoče, zlasti zaradi risanic, ki jih mnogi člani nimajo. Dogovorili smo se, da naj tisti, ki imajo lovske risanice, odstrelje jelena in če ga uplenijo, bo ta za našo družino izredna trofeja krasila našo lovsko kočo.

J. M. — 2. nov. 1964

Foto A. Koprivnikar

Popoldansko presenečenje

Kakor ves mesec je tudi 9. okt. 1964 deževalo. Ves premočen sem se vračal z jutranjega lova in sklenil, da popoldne vzamem tudi oba psa s seboj, če se bo le malo zjasnilo. Popoldne je le prenehalo deževati in s psoma se odpravim v gozd. Komaj pridemo do prve gošče, je jelo znova pršeti. Puško vtaknem pod pelerino in jo skrbno zapnem, psa pa spustim. Cigo, mlad istrijanec, se takoj odpravi za sledovi, Miško, ki je že precej v letih, pa počasi caplja za menoj. Kmalu zaslišim Cigovo gonjo, ki se je oddaljevala. Zopet se zamislim, tako da nisem znal, kdaj je Cigo utihnil. Nenadoma se Cigo ves upehan prikaže izza ovinka in se požene naravnost meni pod noge. Začuden pogledam in opazim nekaj metrov zadaj — volka. Nekaj desetink sekunde sva se presenečeno gledala, nato sem hipoma zgrabil za puško in že je štrknil zapirač. Toda tudi volk se je medtem znašel, se obrnil in njegova senca se je zgubila po poti nazaj. Psa sta se tedaj ojunčila in z naježeno dlako planila po poti za volkom. Pa je volk najbrž še upal na dober grizljaj, da je po nekaj

deset metrih odskočil s poti in obstal. Tudi psa sta obstala na poti in lajala v grmovje. S pripravljeno puško sem stekel za psoma in čakal, da bo volk planil na enega od psov. Vendar se ni zgodilo nič takega. Volk me je po vsej verjetnosti začutil ali dobil v nos ter zginil. Videl sem le še grmovje, ki se je sumljivo zibalo. Razočaran sem poklical psa in se odpravil domov. Doma me je žena začudeno vprašala, kje neki so gumbi od moje pelerine.

Jože Ivančič, Mozelj,
Kočevje

Pižmovka in spodnje hlače

Naš France je še mlad lovec, ki je komaj lani opravil lovski izpit. Kupil si je tudi mladega ptičarja, ki ga redno šola. Zelo mu je všeč lov na pižmovke. Letos v avgustu jih je šel zopet čakati na njegovo staro mesto. Kmalu priplava pižmovka in France, seveda pripravljen, ustrelji. Žival obmiruje na vodi. Ko jo s puško na rami nekaj časa ogleduje, se pižmovka začne nekaj gibati; France je mislil, da so to njeni zadnji trzljaji. Na lepem pa plen odplava v bližnji grm, razprostr na vodi. Ker se Francetu ni

dalo v precej globoko vodo, se odloči, da bo poskusil s svojim psom Asom. Medtem je prišel lovski čuvaj in France mu pove o smoli ter da gre po psa. Čuvaj obljubi, da ga bo počakal. Toda pes pri najboljši volji ni mogel prodreti skozi goste bodičaste veje nad vodo v notranjost grma. Francetu ni preostajalo nič drugega, kakor da se je slekel in v kratkih spodnjih hlačah zaplaval h grmu. Z veliko težavo se je preril skozi vejevje, izvlekel plen in ga vrgel čuvaju na breg. Pri tem pa, ko se je obrnil, da bi splaval na suho, so se spodnje hlače zapletle v bodičaste veje, ki nikakor niso hotele popustiti. Pri izmotavanju se je voda skalila in večkrat, ko je šel France po sapo, je popil nekaj te kave. Da se reši, je moral odpeti spodnje hlače in tako je srečno iz njih — nag splaval na breg, medtem ko se je čuvaj lomil od smeha. Kako se je France opravičil ženi zavoljo spodnjih hlač, ki jih je pustil v grmu, nam ni hotel povedati. Pač pa mu je naš Jože svetoval, če ga zadene še kaj podobnega, naj že prej sleče spodnjice, ki so v vodi najbolj nevarne.

Štefan Martinec,
LD M. Sobota

Neustrašna podlasica

Lani v juniju sem se peljal s kolesom v sosednjo vas, ki je oddaljena od moje le kakih 150 metrov. V meji med vasema, porasli z mlado akacijo (robinijo) in mahom, opazim mački, da se nekaj šopirita in napadata. Repa sta držali kvišku in dlaka jima je bila nasršena. Mislim sem, da bo tam kak zajček, fazanček ali jerebica, pa sem previdno stopil s kolesa, da me mački ne bi opazili. Ko nekaj trenutkov opazujem, zagledam rjavo podlasico, kako stoji na zadnjih nogah pred mačkama, se neustrašeno brani in cvili, da bi preplašila sovražnici. Kar se ena od mačk požene v skoku na podlasico, kakor to navadno dela pri lovu na miši. V tem trenutku se ji podlasica zagriže v vrat, da je mačka preplašeno zacvillila in se pognala v beg. Po petnajstih skokih s podlasico na vratu, se je mačka, najbrž v zbežanosti, zaletela v deblo robinije, da je padla in jo je med kobacanjem po tleh podlasica spustila. Medtem se mačka pobere in zbeži, kar so jo nesle noge in prav tako tudi druga mačka, najbrž meneč, da obe preganja napadalec. Podlasica se je vrnila na prejšnje mesto in zginila v grmu. Prebrskal sem grm in bližnjo okolico, a nikjer nisem ničesar našel. Najbrž so med borbo mlade podlasice pobegnile in se skrile. »Junaški« mački gotovo ne bosta več napadali podlasice.

Štefan Martinec
LD M. Sobota

Srnjaček Hanzi

Spomladi 1960 je lepega junjskega popoldneva oče prinesel iz gozda onemoglega, komaj še živega srnjega mladiča. Z bratoma smo ga nahranili in odnesli nazaj v njegov rojstni kraj Srednji hrib. Toda sirotek s svojim jokom ni mogel priklicati mamice, ker je ni bilo več. Tako je srnjaček ostal pri nas. Oče, gozdni delavec, je drugi dan našel mrtvo srno mater. Ob kravjem mleku in raznih priboljških je naš srnjaček hitro rasel. Sedaj mu ni bil več dom Srednji hrib, ampak Rozinova hiša v Gradišču. Ta krotka, ljubka živalca je postala ljubljenec nas vseh. S štirinožnim čuvajem Rolfijem sta postala velika prijatelja. Vsak dan sta se igrala na toplem pomladanskem soncu. Čez dan je tekal po vrtovih in travnikih, zvečer pa je legal v svoj, z listjem postlani kotichek. Ob vsakem obedu je bil navzoč pri mizi, strigel je z uhlji in udarjal z nogo ob tla, češ tudi

jaz imam pravico, da jem pri vas. Srnjaček se je razvil v krepkega mladeniča. Ker pa jaz takrat še nisem bil član zelene bratovščine, sem moral Hanzija odati lovskemu čuvaju, ki ga je odpeljal v gojitveno lovišče. Zelo težko smo se poslovili od tako ljubke živalce. Ko ga je čuvaj vodil od hiše, je še dolgo gledal nazaj na ljudi, ki so ga rešili gotove smrti. Sam sem imel občutek, ko je odhajal, da nese s seboj košček moje mladosti. Ta doživljaj mi je še povečal željo, da postanem lovec. To se mi je izpolnilo, ko sem dovršil 18. leto. Sedaj še nosim vojaško puško in štejem dneve, ko se bom spet vrnil v lepa lovišča Zasavja, v Litijo.

Feliks Rozina
Sarajevo, V. P. 3945/18

Mladi pišejo

Na lovu

Nedeljskega jutra me je očka zbudil zelo zgodaj. Vstal sem rade volje, ker sem vedel, da grem z njim na lov. Brž sem bil nared. Očka je vzel puško in naboje in šla sva proti Cerkljanskemu vrhu. Do Podpleč sva dolgo hodila in želel sem si, da bi videl srnjaka. Že sva se vračala, ko ga na neki jasi zagledam. Oče ustrelil in srnjak se zvrne po tleh. Ker se je brž pobral in pognal v gozd, nisva vedela ali je padel zadet ali kar tako. Očka me je poslal pogledat. Ker pa je bil gozd močno zaraščen z mladim drevjem, me je bilo

skoraj malo strah. Zdelo se mi je, da slišim neko stokanje in pokličem očeta. Ko prihitim, sva našla srnjaka že mrtvega. Zelo lep je bil in skoraj mi je bilo žal zanj. V gobček sva mu vtaknila smrekovo vejico, kar je lovska navada. Privezala sva ga na kol in odnesla proti domu. Trofeja je izredno lepa, na enem rogu ima tri paroške, na drugem štiri. To trofejo imava z očetom za spomin na moj prvi lov.

Ivan Makuc, 4. r. osn. šole,
Cerkno

Iz lovske organizacije

Nekaj k članku Ivana Rojca

Odkar izhaja po vojni naš list »Lovec«, ga prebiram od prve do zadnje strani, toda imenovani članek v 1. letošnji številki me je globoko dirnil, kakor malo doslej napisanih.

Dal mi je veliko misliti. Naši skupni lovi pa tudi posamezni odstrelji, zavisti, tovarištvo, disciplina, razni prepiri, natolcevanja in opravljanja so huda rak rana v naših lovskih družinah, o čemer imam namen tovariša I. R. dopolniti oziroma v razčlembi potrditi.

Da ne moremo govoriti o pravem lovskem tovarištvu, so kriva zgoraj navedena dejstva, poleg teh pa nekateri pikolovsko razpolo-

ženi in prepira željni člani, ki vnašajo v družine ošabno samovoljo in razdor na prav netovariški način.

Proti takim grobostim ali samovoljnostim bi bilo nujno strogo nastopiti od strani lovskih starih oziroma upravnih odborov, ki bi lahko z nekaj avtoritete stvar v kali zadušili.

V več primerih starejši lovec uči mlajšega raznih veščin in to: izvajanje vseh vrst lovov, kot so pogoni, zalazi, naskakovanje petelina, klicanje, nato ravnanje z uplenjeno divjadjo itd. Ko pa postane iz mladiča mož in iz »zelenca« zrel lovec z nekaj izkušnjami, pa pozabi na tistega, ki ga je uvajal v lovske veščine, ne samo pozabi, prične ga zapostavljati, ga obrekuje z raznimi podtikanki, s čemer mu greni jesen njegovega življenja, in kvari ugled, namesto da bi mu kot njegov učenec pomagal do ugleda. Največje se to dogaja na lovskih posvetih ali po končanih lovih na zadnjih pogonih, ko nekaterim prej drugim pozneje vince duhove razgreje.

Kako bolnemu tovarišu dobro dé obisk, ko mu povemo kaj o dogodkih na lovu in kako veselo! Vse to sem okusil na lastni koži, ker sem vso lansko sezono preždel v postelji in ob nedeljah premišljeval, kod moji lovski tovariši love. To ve le tisti, ki je to poizkusil in grenko okusil. Zato je obisk bolnemu tovarišu v razvedrilo. Dovolj je že nekaj toplih tovariških besed, krepak stisk roke in lažje bo prenašal samoto in tegobo. Dokler si mlad, spoštuj starejše tovariše, čeravno včasih malo sitnarijo. Resničen je rek tovariša I. R. »Če nočeš biti star, moraš umreti mlad.« Na skupnih lovih daj prednost starejšemu članu, ker njegov dan že zahaja, tebe, mlajši lovec, pa čaka še vseh vrst lovske izživljanje! Bodi dober in iskren tovariš, naj ti ne zraste prehitro greben, če ti je nekaj podvigov uspelo, ali si bil nekajkrat tudi pohvaljen. Kljub temu se boš moral še mnogo učiti in nikoli vsega ne boš znal.

Ako slabo streljaš ali mogoče nimaš lovske sreče, kar se pogosto pripeti na skupnih lovih, nikar ne glej na tovariša, ki je imel boljše oko in več sreče, z zavistjo, ampak mu plen privoščiti in mu za lovske pravičen plen vošči iz srca — lovski blagor!

Zavedaj se, da bo le na ta način vladalo v družini tovarštvo, zadovoljstvo in le tako bodo sotovariši radi člani tiste družine. Ko pa prično člani družino zapuščati in prestopati v druge družine, vedi, da bo ta družina prej ali slej v razsulu, kar je znak, da

nekje nekdo povzroča nezadovoljstvo in ruši mirno sožitje.

Ni dobro, da nasedamo raznim klevetam, podtikanjem in intrigam. Prepričaj se, dragi tovariš, in to večkrat temeljito, preden izrečeš grajo o kakem članu! Kaj, če si ga po krivici užalil in si celo pozabil, da ti je morebiti nekoč storil kaj dobrega. Zgubil boš dobrega tovariša in si nakopal nasprotnika, ki bo iskal zadoščenje za žalitev. Izstopil bo iz družine in če je ugleden član, se bo omajala družinska disciplina, kar si povzročil ti z nepremišljenim ravnanjem. V lovski družini naj vlada zdrava disciplina, red, brezpogojna poslušnost in tovarštvo, ki naj bo brez vsakih privilegijev in pristanosti. Bodimo si vsi enaki, iskreni tovariši! Nezgrajeni lovci, streljači in mrharji naj odpadejo, za kar naj poskrbe odbori lovskih družin! Seveda je treba take najprej tovariško posvariti in poučiti in če še to ne pomaga, naj slede sankcije. Zadnji pogoni naj minejo v dostojnem veselju med lovskimi šalami in prijetnimi pogovori. Nikar pa pri tem ne razglablajmo o važnih vprašanjih, ki veder lahkoten pogovor spravijo v napeto vzdušje in prepir in lep lovski dan zaključijo z oblačnim večerom.

Peter Šestir,
LD Stahovica

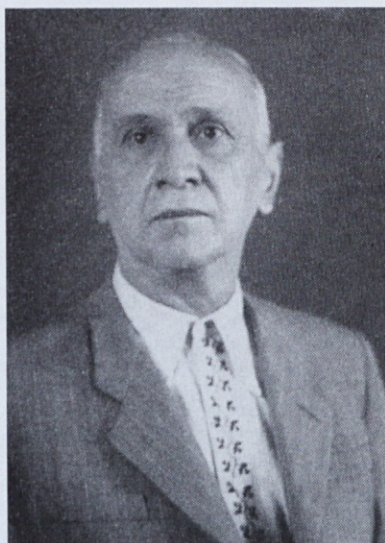
Jubilanti

Dr. Franjo Roš iz Laškega —
80 let

Redki so med nami, ki bi od rane mladosti do visoke starosti ohranili boginji Diani toliko ljubezni in toliko vdane zvestobe kakor naš Franjo.

Rojen v Hrastniku, je že v očetovi hiši, kjer so se zbirali hrastniški lovci, poslušal lovske zgodbe in pri tem dobil veselje do lova in narave. Saj je tudi svet pod Mrzlico in Kovkom kaj pripraven za vsakovrstno lovske udejstvovanje.

Vse vrline, ki morajo dičiti dobrega lovca, kakor smisel za lepoto narave in poezijo lova, neprisiljeno tovarštvo, zdrav humor, gladek jezik, dobra latinščina, vse te lastnosti je jubilent združeval v sebi.

Naravno je, da je potem, ko se je po prvi svetovni vojni naselil v Laškem, postal vodja lovcev v okraju in daleč naokoli znan, vzorni lovski gospodar, ki se je vselej in povsod držal gesla:

»To lovca je najvišja čast,
da divjadi varuje rast,
da goji, zanjo skrbi,
naravno večno v njej časti.«

Povabilo na lov v njegove lepe revirje je bilo za vsakogar čast in veselje. Kot prvi v okraju je s pokojnim inšpektorjem Kolkoljem iz Rimskih Toplic začel vzrejati fazane in jih spuščati v lovišče. Njegov ljubljenec pa je bil divji petelin, ki je bil takrat še pogost v laških revirjih. Petelinu je žrtvoval nešteto pomladnih noči in kot pravi lovec užival, če ga je naskočil in poslušal.

Dasi je med zadnjo vojno poskusil vse krutosti okupatorja in bil preganjan iz domovine, si je vzlic temu ohranil čilost in svežost duha in telesa do pozne starosti. Vsi njegovi številni lovski tovariši in prijatelji mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let.

Člani LD Rečica
pri Laškem

Janko Jan je 15. avg. 1964 dopolnil 87 let. Rojen na Dolenjskem je med prvo svetovno vojno prišel v Žiri, kjer je našel svojo življenjsko družico. Vedno je bil navdušen, požrtvovalen lovec in tovariš, zato ga je LD Žiri l. 1957 imenovala za svojega častnega člana. Še vedno rad zahaja s svojim štirinožnim prijateljem na

lov. Dolenjski grči želimo še mnogo zadovoljnih let in lovskega užitka!

LD Žiri

Umrli

Lovsko družino Logatec je 11. novembra 1964 zadela nadvse težka izguba. Umrli je komaj 59 let star

Ivan Smolčič, dolgoletni njen starešina, večletni član upravnega odbora Lovske zveze Ljubljana in predsednik Lovske skupnosti Logatec. Aktivnega udeleženca NOB od 1. 1941, nosilca visokih odlikovanj, je poznala vsa Notranjska. Izredne zasluge ima za vzgojo mladih lovcev. S svojim znanjem in šegavostjo, predvsem pa z lovsko pravičnostjo je vzgojil mladi rod lovcev in zato ni čudno, da so ga vsi klicali »naš ata Smolčič«. Logaški lovci se bodo trudili, da ostanejo z vso svojo dejavnostjo zvesti zgledu dragega starešine. Slava njegovemu spominu!

Logaški lovci

Jože Habič, član LD Hotedršica, 67 let star je 8. nov. 1964 dočrpel. Pokojnik je bil 10 let vzoren družinski blagajnik, vesten gojitelj divjadi, velik ljubitelj narave, dober, nesebičen lovski tovariš, odlikovan za zasluge v NOB z Medaljo zasluge za narod. Naj mu bo trajan in časten spomin!

Lovci LD Hotedršica

Aleksander Forčič, član LD »Jezero« Komen, star 30 let, je nenadoma preminul. Iskrenemu tovarišu trajan in časten spomin!

Člani LD »Jezero« Komen

Anton Kozlovič, član LD Marezige pri Kopru, je komaj 40-leten nenadoma podlegel zahrbtni boleznici, vračajoč se z lovskega sestanka. Naj mu bo trajan in časten spomin!

LD Marezige pri Kopru

Lovska kinologija

Zakaj tako?

Vsa leta po drugi svetovni vojni vestno prebiram vrsto za vrsto priljubljeno revijo Lovce. Kot ljubitelja dobrih lovskih psov me vedno zanima tista stran glasila, ki je namenjena kinologiji. Ne trdim, da sem s to rubriko zadovoljen. V vsaki številki so objavljene paritve, zaščitene psarne in podobno. Najbolj me pa zanima, zakaj se vrše raznovrstne tekme in podobne prireditve samo za nekatere pasme psov. Za lovske pse

raznih pasem so pri kinološki zvezi društva ali klubi, v katerih so povezani lastniki-vodniki pasemskih psov. Skupno prirejajo tekme, ocenjevanja, preglede, se med seboj spoznavajo in kar je najbolj važno, na podlagi medsebojnih izkušenj izpopolnjujejo sebe kakor psa.

Zal moram ugotoviti, da za zelo dobro pasmo brakov jazbečarjev ne obstoji nikakršen klub, ali vsaj slišati ni nič o njem, in tako so lastniki teh psov brez vodstva. Nazadnje nas pa prilepijo k organizaciji povsem drugih pasemskih psov. Lovišča, kot so na primer po vsej Gorenjski, so zelo prikladna prav za brake jazbečarje, saj se jih z malo truda da naučiti vse, mimo tega pa tudi prav dobro za krvni sled, če ima vodnik le dobro voljo. Zato bi se morala kinološka zveza spomniti tudi na to nič manj pomembno in kvalitetno pasmo in naj bi organizirala oziroma ustanovila klub za brake jazbečarje, ki ga tudi ni predvidela v svojem sedemletnem perspektivnem planu, sprejetem na 1. plenumu 27. junija 1964. S tem bi tudi braki jazbečarji dobili enakovredno mesto v kinologiji.

Jože Ceklin,
Stara Fužina v Bohinju

H gornjemu podajamo v izvlečku pojasnilo Slavka Kovača, predsednika kinološke komisije LZS:

Ob reorganizaciji kinologije so se vsi člani lovske organizacije včlanili v kinološko združenje. Področne lovske zveze so s tem prevzele na svojem področju tudi organizacijo in financiranje kinoloških prireditev. Ta sklep je večini pasemskih organizacij odvzel članstvo in s tem tudi sredstva ter jih spremenil v izključno strokovni organ. Vse ostalo kinološko delo pa leži danes na kinološkem referentu pri področni zvezi oziroma na kinološkem odseku, ki ga formira zveza. V mnogih področnih zvezah pa lovska kinologija le slabo napreduje. Zadovoljujejo se ponajveč zgolj s sestavo letnega programa in tako nekatere področne zveze ne porabijo niti sredstev, zbranih iz kinološke članarine. So pa tudi takšne, ki dajejo kinološkemu skladu težke stotisočake iz lovskega sklada. Naloga lovcev in vzrediteljev pa bi bila, da izvolijo v kinološki odsek člana, ki bo za vse potrebno resnično skrbel ter za razvoj pasme sploh. Od kinološkega združenja in pasemskih organizacij bo imel vso strokovno pomoč.

Sodniško poročilo o ocenjevanju psov v inozemstvu

Dne 6. septembra 1964 v Linzu — mednarodna razstava psov vseh pasem: Priredil jo je »Verein zur Förderung der Rassehundezucht in Oberösterreich«. Prijavljenih je bilo 706 psov 71-tih pasem. Od teh je bila 1/3 lovskih psov (18 pasem). Ocenjevalo je 25 sodnikov (18 iz Avstrije, 6 iz obeh Nemčij

in jaz iz Jugoslavije). Ocenil sem 47 psov in to prepeličarje, pudlpoenterje, lovske terierje, dva barvarja in dve vižli. Mnenja sem, da so bili vsi lovski psi izredno kvalitetni. Poleg teh pasem sem ocenil še 12 vzrejnih skupin. Razstavni prostor je bil pokrit (mestna pristanišča). Razstava je trajala le en dan.

Dne 10. in 11. oktobra 1964 v Pragi — mednarodna razstava psov vseh pasem: Priredila jo je centralna kinološka sekcija Čehoslovaške. Prijavljenih je bilo preko 2000 psov 78-tih pasem. Od njih je bila 1/3 lovskih psov. Ocenjevalo je 19 sodnikov (14 iz ČSSR, 4 iz Avstrije in jaz iz Jugoslavije). Hkrati sem imel funkcijo glavnega sodnika za uporabnostne pse. Razstava je bila na velikem razstaviščnem prostoru (star velesejanski prostor, ki se sedaj imenuje kulturni park »Julius Fučík« in se uporablja izključno za kulturne prireditve) in je približno tako velik kot naš športni park Stanka Bloudka. Sodniški krogi so bili medsebojno tako oddaljeni, da ni bilo motenj. V vsakem krogu je bil vojak s poljskim telefonom, ki je vzdrževal zvezo z vodstvom razstave. Sodniki so pri ocenjevanju zabeležili samo odlike in napake, ne pa celotnega opisa zunanosti, kar so smatrali za nepotrebno, ker so bili vsi psi že detajlno opisani pri običajnem ocenjevanju. Vsak razstavljalec je dobil le potrdilo o oceni. Le na ta način je bilo mogoče oceniti vse razstavljene pse v dveh dneh. Po ocenjevanju so defilirali pred tribuno vsi prvaki svojih pasem, po zvočniku pa so obveščali gledalce o stopnji prvaštva posameznega psa. Udeležba gledalcev ob tej priložnosti je bila izredna. Predsednik se mi je zahvalil za sugestijo, ki sem jo dal v Innsbrucku predstavniku kinološke organizacije ČSSR, da naj namesto nameravane nacionalne razstave organizirajo mednarodno razstavo. Dodeljeno mi je bilo 71 dobermanov. Ko sem ocenil razred zrelih (25 psov), sem na prošnjo prevzel še sodniški krog za hrte (74 psov), ker sodnik, ki je bil določen za to pasmo, ni prišel. Ocenjevanje ostalih dobermanov je prevzel avstrijski sodnik. Bil sem tudi glavni sodnik za določitev prvaka službenih in lovskih psov. Za najlepšega lovskega psa je bil izbran poenter, med službenimi psi pa airedale terier. Na sestanku sodnikov so dobili vsi sodniki nalog, da psa — ne glede na pasmo — ki nima popolnega zobovja, ne smejo oceniti odlično. Razstava v celoti kakor tudi prostor in organizacija so napravili name doslej najmočnejši vtis.

Iz Jugoslavije je bil razstavljen jugoslovanski ovčar-kraški tip »HIL FRAMSKI JRŠP 331 KO«, last Franca Kojca, Maribor. Dosegel je oceno C. A. C. I. B. in šampionat Čehoslovaške.

T. T. Drenig,
all-round sodnik

Jesenska vzrejna in poljska tekma ptičarjev v Ljubljani

Ti dve prireditvi sta bili 10. in 11. oktobra 1964 v lovišču »Rožnik — Ljubljansko polje«, ki ga v ta namen vzdržuje in upravlja Lovska zveza Ljubljana. Navzlic izredno slabemu vremenu so psi pokazali prav dobre uspehe. Jerebic je bilo za preizkušnjo dovolj, manj fazanov, zajci pa so bili tako redki, da discipline »vzdržnost pred zajcem« razen v dveh primerih ni bilo mogoče izvesti. Sicer pa so bile kljub dežju vse discipline obeh tekem izvedene.

Na jesensko vzrejno tekmo je bilo privedenih 8 psov, — 1 epagneul breton in 7 nemških kratkodlakih ptičarjev, od katerih je eden odstopil; na poljsko tekmo pa 7 psov, 2 nemška žimavca in 5 nemških kratkodlakih ptičarjev. Material je bil prav dober, psi so bili tako telesno kot pri delu prav dobri in je samo želeli, da bi tudi v bodoče sodelovali na prireditvah tako dobri psi.

Uspeh posameznih psov je razviden iz preglednic.

Da bi bili preglednici čim razumljivejši, bom ob tej priložnosti razložil, kako se ocenjujejo psi na jesenski vzrejni in poljski tekmi ptičarjev. Ocenjevanje na pomladanski vzrejni tekmi ptičarjev je razložil tov. Jože Škofic v Lovcu št. 4/1964 na strani 123.

Redi so: prav dobro (4), dobro (3), zadostno (2), dovoljno (1) in nezadostno (0). Tako npr. dober nos coenimo s 3 in pomnožimo s številom strokovnih vrednosti (6), da dobimo 18 točk. Enako ocenjujemo pse iz drugih predmetov oz. disciplin.

Če naj pes za vse discipline doseže skupno npr. prvo oceno (darilo) I, mora dobiti skupno najmanj 170 točk, razen tega pa mora za nos, iskanje in stojo dobiti najmanj red dobro (3). Za vse te tri discipline mora tudi doseči skupno najmanj 42 točk, za vleko dlakaste in pernate divjadi pa skupno za oba predmeta najmanj 16 točk. — To velja za obe tekmi. Pri jesenski vzrejni tekmi pa mora pes za prvo oceno razen navedenega doseči še iz predmeta »davljenje lisice ali mačke« najmanj 6 točk in za vodno delo t. j. šarjenje v vodi z ločkom, prinašanje iz globoke vode in šarjenje za izpu-

ščeno raco — skupno najmanj 18 točk. Pripominjam, da pes, ki ne davi, ne more doseči I. ocene ozir. darila, čeprav bi dosegel pri vseh ostalih predmetih najboljšo oceno.

Pri jesenski vzrejni tekmi doseže pes drugo oceno II, ki dobi skupno najmanj 145 točk. Za iskanje in stojo mora dobiti najmanj red (2), za nos pa najmanj dobro (3). Za vse tri navedene discipline je treba tudi skupno najmanj 38 točk. Za vleko dlakaste in pernate divjadi mora dobiti iz obeh predmetov najmanj pozitivno oceno ali skupno 12 točk. Iz predmeta ustavljanje lisice ali mačke mora dobiti najmanj oceno 2, dočim mora v vodnem delu (predmet 19, 20 in 21) dobiti najmanj 14 točk. — Pri poljski tekmi je potrebno za II. oceno (darilo) skupno najmanj 150 točk, za nos, stojo, iskanje ter vleko pernate in dlakaste divjadi pa enako kot pri jesenski vzrejni tekmi.

Na jesenski vzrejni tekmi dobi pes tretjo oceno III, ki doseže najmanj 110 točk. Za iskanje in stojo mora dobiti najmanj dovoljno (1), za nos pa najmanj zadostno (2). Za vse tri discipline pa je treba skupno najmanj 28 točk. Za vleko pernate in dlakaste divjadi mora pes v obeh predmetih doseči vsaj red dovoljno (1) in iz obeh predmetov skupaj najmanj 8 točk. Za ustavljanje lisice ali mačke mora dobiti najmanj 2 točki, za vodno delo pa iz vseh predmetov (19, 20, 21) skupno najmanj 9 točk. — Pri poljski tekmi pa je potrebno za III. oceno (darilo) najmanj 120 točk. Za nos, stojo, iskanje in vleko pernate in dlakaste divjadi pa enako kot pri jesenski vzrejni tekmi 28 ozir. 8 točk.

Za pohvalno priznanje (manj kot tretja ocena, torej četrta ocena) na jesenski vzrejni tekmi mora pes doseči najmanj 90 točk, za nos, stojo in iskanje pa najmanj 14 točk, pri tem pa mora za nos dobiti najmanj oceno 2. Za vleko mora v obeh predmetih dobiti skupno 4 točke. Za ustavljanje roparice mora prejeti vsaj pozitivno (1) oceno. Tudi za vodno delo mora vsaj iz dveh predmetov dobiti pozitivno oceno in skupno 5 točk. — Za pohvalno priznanje pri poljski tekmi pa mora pes doseči najmanj 95 točk, za vse ostale discipline pa enako število točk kot pri jesenski vzrejni tekmi, izvzemši iz predmetov ustavljanje in davljenje roparice ter vodnega dela, ki pri poljski tekmi odpadejo.

(Po tem pojasnilu in bodoče ne bomo objavljali podrobnih preglednic, marveč le skupne končne rezultate za posameznega psa in njegove značilnosti).

Preglednica jesenske vzrejne tekme pičarjev v Ljubljani 10. in 11. oktobra 1964

Zreb. št.	1		2		3		4		5		6		7	
	BRIN KUNGOŠKI 30. 4. 1963 RMPKl 1841		LOK VIPAVSKI 21. 5. 1963 Rmp EB 112		COP 6. 3. 1963 JRPKl 3307		CRT 6. 3. 1963 RMP 1766 (Cinc)		TIGER VOM UNSTRU-TAL (Tel) Stb. Nt. 53047		CARA 3. 4. 1963 JRPKl 3530		DINA 1. 3. 1963 RMPKl 1729	
Ime psa, psice in vpisni podatki	m nem. ktdl. pičar		m epagneul breton		m nem. ktdl. pičar		m nem. ktdl. pičar		m nem. žimavec		ž nem. ktdl. pičar		ž nem. ktdl. pičar	
	Velimir Malesič Ljubljana		Ing. Vinko Kuljiš Ljubljana		Janez Udovič Ljubljana		Tone Kušar Ljubljana		Mirko Confidenti Ljubljana		Janez Dolničar Ljubljana		Janez Zabakar Ljubljana	
Pasma	Leopold Weiss Metlika		Drago Vraničar Sk. Loka		Janez Udovič Ljubljana		Dominik Smerkolj Ljubljana		Mirko Confidenti Ljubljana		Janez Dolničar Ljubljana		Janez Zabakar Ljubljana	
	Vodnik		Vodnik		Vodnik		Vodnik		Vodnik		Vodnik		Vodnik	
Stevilo strokovnih vrednosti	Red Točke		Red Točke		Red Točke		Red Točke		Red Točke		Red Točke		Red Točke	
	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke
1. Nos	4	24	4	24	4	24	3	18	4	24	4	24	4	24
2. Iskanje	3	12	4	16	3	12	3	12	3	12	3	12	3	12
3. Stoja	3	12	4	16	4	16	3	12	4	16	4	16	4	16
4. Natezanje	3	9	3	9	4	12	2	6	3	9	3	9	3	9
5. Hitrost	3	9	4	12	3	9	2	6	3	9	3	9	3	9
6. Vztrajnost	3	9	4	12	3	9	3	9	3	9	3	9	3	9
7. Vleka s pernato divjadjo	2	8	1	4	4	16	3	12	3	12	4	16	3	12
8. Prosto prinašanje diakaste divjadi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9. Prosto prinašanje pernate divjadi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10. Ubogljivost	4	12	3	9	3	9	3	9	3	9	2	6	3	9
11. Vzdržnost pred zajcem	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12. Strelomirnost	4	8	3	6	4	8	4	8	4	8	3	6	4	8
13. Obnašanje pred odletelo pernato divjadjo	3	6	0	0	3	6	4	8	3	6	3	6	3	6
14. Vleka z zajcem	3	12	1	4	3	12	2	8	4	16	3	12	4	16
15. Odložitev	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16. Vodljivost na jermenu	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
17. Prinašanje diakaste divjadi	3	6	0	0	4	8	2	4	4	8	3	6	4	8
18. Prinašanje pernate divjadi	3	6	1	2	3	6	4	8	4	8	3	6	3	6
19. Sarjenje v vodi z ločkom	3	9	3	9	4	12	2	6	2	6	1	3	0	0
20. Sarjenje za izpušeno raco	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21. Prinašanje iz globoke vode	4	12	2	6	3	9	0	0	0	0	1	3	3	9
22. Davljenje lisice ali mačke	0	0	0	0	4	24	0	0	3	18	0	0	0	0
23. Ustavljanje lisice ali mačke	3	3	3	3	—	—	2	2	—	—	4	4	3	3
SKUPNO ŠTEVILO TOČK	161		135		195		131		177		150		165	
Priznana ocena (darilo)	II		III/b		I				Pohvalno priznanje		Pohvalno priznanje		III/a	
Telesna ocena														

Preglednica poljske tekme ptičarjev v Ljubljani 10. in 11. oktobra 1964

Zreb. št.	1		2		3		4		5		6		7		8		
	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	
Preizkusi in oceni se: (Pri jesenski vzrejni tekmi odpade 15. Odložitvev, 8. in 9. Prosto prinašanje dlakaste in pernate divjadi)	Ine psa, psice in vplisni podatki	ADA CAVENSKA JRPki 3212		ARAS CAVENSKI JRPki 3148		BULA 19. 6. 1962 JRP 1014		DIK 31. 7. 1962 JRPki 3268		DIK 20. 5. 1961 JRPki 2596		AJKA 5. 5. 1962 JRPki 3153		LUKS 18. 5. 1962 JRPki 3486		HARI 11. 4. 1961 JRPki 2594	
	Pasma	ž nem. ktdl. ptičar		m nem. ktdl. ptičar		ž nem. žimavec		m nem. ktdl. ptičar		m nem. ktdl. ptičar		ž nem. ktdl. ptičar		m nem. ktdl. ptičar		m nem. ktdl. ptičar	
	Lastnik	Franc Kmetič Ljubljana		Rudolf Bernik Ljubljana		Ciril Pogačar Ljubljana		Maks Gruden Ljubljana		Rudolf Bernik Ljubljana		Drago Furlan Ljubljana		Viktor Legiša		Franc Flis Domžale	
	Vodnik	Franc Kmetič Ljubljana		Rudolf Bernik Ljubljana		Ciril Pogačar Ljubljana		Maks Gruden Ljubljana		Rudolf Bernik Ljubljana		Drago Furlan Ljubljana		Orest Bordon Koper		Franc Flis Domžale	
	Število strok. vrednosti	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke	Red	Točke
	1. Nos	4	24	4	24	4	24	4	24	4	24	4	24	4	24	4	24
	2. Iskanje	3	12	3	12	3	12	3	12	3	12	3	12	3	12	3	12
	3. Stoja	3	12	3	12	2	8	4	16	4	16	3	12	4	16	4	16
	4. Natezanje	2	6	3	9	2	6	3	9	3	9	3	9	3	9	4	12
	5. Hitrost	4	12	4	12	4	12	4	12	4	12	3	9	4	12	3	9
	6. Vztrajnost	3	9	4	12	4	12	4	12	3	9	3	9	4	12	4	12
	7. Vleka s pernato divjadjo	3	12	1	4	4	12	0	0	3	12	2	8	3	12	3	12
	8. Prosto prinašanje dlakaste divjadi	4	12	1	3	4	12	2	6	4	12	3	9	4	12	4	12
	9. Prosto prinašanje pernate divjadi	3	9	3	9	4	12	0	0	3	9	2	6	4	12	4	12
	10. Ubogljivost	2	6	2	6	3	9	2	6	3	9	3	9	3	9	4	12
	11. Vzdržnost pred zajcem	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
	12. Strelomirnost	4	8	4	8	3	6	3	6	3	6	4	8	3	6	3	6
	13. Obnašanje pred odletelo pernato divjadjo	3	6	3	6	2	4	0	0	3	6	4	8	2	4	4	8
	14. Vleka z zajcem	4	16	1	4	4	16	3	12	4	16	2	8	3	12	3	12
	15. Odložitvev	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3
	16. Vodljivost na jermenu	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
	17. Prinašanje dlakaste divjadi	4	8	1	2	4	8	3	6	4	8	3	6	4	8	4	8
	18. Prinašanje pernate divjadi	3	6	4	8	4	8	0	0	4	8	3	6	4	8	4	8
19. Sarjenje v vodi z ločkom	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
20. Sarjenje za izpuščeno raco	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
21. Prinašanje iz globoke vode	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
22. Davljenje lisice ali mačke	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
23. Ustavljanje lisice ali mačke	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
SKUPNO ŠTEVILO TOČK	164	137	167	124	173	157	181										
Priznana ocena (darilo)	II/b	III.	II/a	Pohvalno priznanje	I/b	II/c	I/a										
Telesna ocena																	

Odstopil

Posebej omenjam najboljšega psa na jesenski vzrejni tekmi, nemškega kratkodlakega ptičarja Čopa, JRPki 3307, ki je dosegel 195 točk ter s tem prejel I. oceno. Njegov lastnik je znani vodnik Janez Udovič. Za njim ni mnogo zaostajal nem. ktdl. pt. Brin Kungoški, RMPki 1841, čigar lastnik je Velimir Malešič iz Ljubljane. Psa je vodil rutinirani vodnik Leopold Weiss iz Metlike. Pes je prejel 161 točk in s tem II. oceno. Na poljski tekmi ptičarjev je prejel I. a oceno nem. ktdl. ptičar Luks, JRPki 3486, lastnik Viktor Legiša iz Kopra. Psa je vodil Orest Bordon. Pes in vodnik sta v največjem naliwu delala tako skladno in dinamično, da se nekaj podobnega le redko vidi. Mlademu vodniku želimo še veliko uspeha pri šolanju in vodenju psov ptičarjev. Prvo b oceno je prejel pes

Dik, JRPki 3268, s 173 točkami. Vodnik in lastnik psa je Rudolf Bernik starejši.

Sama prireditelj je bila dobro organizirana in izvedena brez kakršnih-koli zastojev, za kar gre priznanje vodji tekme Janezu Dolničarju. Sodil je podpisani s pomočjo prizadevnih in agilnih sodniških pripravnikov Hinka Hribarja, dr. Vladimírja Benaca in Fejčeta Karabegovića iz Dervente v Bosni.

V gostišču pri »Šternu« so bili po prireditvi razglašeni rezultati in podeljene nagrade. Ob tej priložnosti je predsednik društva Vladimir Pleničar izročil Leopoldu Weissu za dosežene uspehe na vodniškem polju srebrni vodniški znak, Vladimirju Benacu in Fejčetu Karabegoviću pa v spomin društveni znak.

Pavel Cvenkel, sodnik

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI:

Resasti foksterierji:

Reba JRFos 510 — Briks Liburniški JRFos 451, leglo je bilo 23. XII. 1964. Vzreditelj Alojz Ložar, Kamnik, Medvedova 12.

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA

»IZ STARE CESTE« za velike pasme športnih in službenih psov. Lastnik Janez Plestenjak, Skofja Loka, Stara cesta.

Kinološka zveza Slovenije

Gojiteljem, lovcem-vodnikom in sodnikom želim zdravo in uspešno novo leto 1965!

Vladimir Pleničar
predsednik DLP

Po lovskem svetu

Po Čehoslovaški

Blaž Krže

I.

Na strokovni ekskurziji po ČSSR sem se mimo ostalih tamkajšnjih dejavnosti v lovstvu seznanil tudi z lovsko organizacijo samo.

V ČSSR je bil pred dvema letoma sprejet nov zakon o lovstvu in je še vedno v teku vsklajevanje organizacijskih in drugih sprememb z njegovimi predpisi.

Glavna značilnost tega zakona je, da podrobno predpisuje vse od osnovanja lovišča pa do načel gojitve, planiranja in izkoriščanja lovišč, vključno organizacijske predpise, predpise o lovski škodi, lovske izpite itd. Za naše pojme je torej zelo centralističen. Lovišče osnuje okrajni ljudski odbor na predlog organizacije, ki upravlja z določenim področjem. Tamkajšnji okraj pa so po velikosti nekaj vmesnega med občino in okrajem pri nas. Z lovišči upravljajo lahko družbene organizacije (lovske družine) ali pa gozdna gospodarstva (državna lovišča). Lovišče ne more biti manjše od 500 ha. Značilno je, da mora okrajni ljudski odbor lovišča, osnovana na področju kmetijske zadruga ali kmetijskega kombinata, obvezno dati v upravljanje lovski družini. Gozdna gospodarstva upravljajo 40 % gozdnih površin, medtem ko jih je 60 % izročeni v upravljanje lovskim družinam. Povedati pa moram tudi, da imajo gozdna gospodarstva, zlasti tam, kjer upravljajo z nižinskimi lovišči, v posesti tudi znatne površine kmetijskih zemljišč. V grobem je 40 % državnih in 60 %

družinskih lovišč. Okraj da lovišče v upravljanje lovski družini ali gozdnemu gospodarstvu na podlagi posebne pogodbe in to za dobo 10 let. Ob neupoštevanju ali neizvrševanju določil pogodbe se lovišče lahko odvzame in dodeli v upravljanje drugi organizaciji. Z zakonom je predpisano, da mora vsako lovišče zaradi strokovnega gospodarjenja imeti kvalificiranega »gojitelja divjadi«, katerega imenovanje potrdi okrajni odbor. To je častna funkcija. Ta lovec pa je obvezno član upravnega odbora lovske družine oz. gozdnega gospodarstva. Prav tako mora biti na vsakih 500 ha izprašani lovski čuvaj; lahko je amater, ki pa mora biti organiziran lovec. Zanimiva je tudi odredba zakona, ki predpisuje, da se divjad malega lova sme loviti samo na skupnih lovih, da se na zajca lahko v določenem predelu poljskega lovišča lovi samo enkrat letno, v gozdnem pa dvakrat. Podobna določila veljajo tudi za jerebico in fazana. V loviščih lovskih družin se sme loviti samo ob sobotah in praznikih. To ne velja za inozemske lovske goste in pa za področja, ki služijo tudi turizmu in rekreaciji.

Struktura lovske organizacije je podobna naši. Osnovna enota je lovska družina, sledijo občinska, okrožna, okrajna in pa glavna lovska zveza, ki ima svoj sedež v Pragi. Kot uspešna oblika dela se v zadnjih letih pojavljajo tako imenovane »jednote«, ki združujejo družine in državna lovišča zaradi uspešnejšega reševanja določenih problemov. Vsa-koletni občni zbor lovske družine izvoli 5—9 članski upravni odbor in tri članski nadzorni odbor. V upravnem odboru je obvezno tudi zastopnik kmetijske ali gozdarske organizacije, ki upravlja s področjem, kjer se nahaja lovišče (tam privatnikov ni). Odbor izvoli predsednika in podpredsednika, ostale člane pa zadolži za posamezne sektorje dela.

Kdor hoče postati član lovske organizacije, mora biti polnoleten. Lovska družina ga sprejme v članstvo na občnem zboru (ni omejitev), po enoletnem pripravniškem stažu pa polaga pismeni in ustni izpit iz zgodovine lova, zoologije in ekologije divjadi, gojitve, planiranja, statistike, balistike, kinologije in zakonodaje ter lovskih običajev. Po uspešno opravljenem izpitu prejme kandidat tako imenovani »lovecki listek« in postane enakopraven član lovske organizacije.

Lovski muzej v Konopištu, ČSSR

Foto B. Krže

Čehoslovaška lovska zveza (Ceskoslovensky myslivecky svaz) združuje 120 000 lovcev v 9800 lovskih družinah, ki upravljajo z 2 600 000 ha lovišč. Povprečna velikost lovišča je 2650 ha. V nižinskih loviščih pride na člana 40—50 ha, v hribskih in gorskih pa 70—100 ha. Lovske družine morajo vsako leto sestaviti podroben lovsko-gospodarski načrt, katerega potrdi občinska lovska zveza. Vsaka lovska družina dobi predpis, koliko in kakšno divjačino mora posredovati trgovini za široko potrošnjo in koliko žive divjadi bo morala odloviti za izvoz.

Lovsko leto se sklada s koledarskim. Vsak član mora plačati letno 60 kron glavni lovski zvezi, ki potem financira občinske, okrožne in okrajne zveze. Del prispevka gre za zavarovanje, drugi del pa v fond za pomoč slabšim organizacijam. Lovske družine se vzdržujejo same, to je z izkupičkom za prodano divjačino ali divjad; 10% od izkupička pa mora biti obvezna rezerva za pospeševanje lovstva. Vsak je lahko član samo ene lovske družine.

Glavna lovska zveza zaposluje 50 rednih uslužbencev, od tega 15 z visoko izobrazbo. Vsa dejavnost se odvija v petih oddelkih:

a) propagandni, b) lovsko strokovni, c) kinološki, d) za odlov divjadi, e) ekonomski.

Celotna kinološka dejavnost gre preko lovske zveze, ki je tudi član mednarodne kinološke organizacije.

Divjačina se ne izvažajo, pač pa se porabi na domačem trgu — letno dva in pol milijona kg in več. Leta 1959 je znašala produkcija divjačine 0,60 kg na ha, v petletnem planu pa se predvideva 1 kg na ha. Ves izvoz žive divjadi gre preko za to specializiranega podjetja Kospol. Za sam odlov skrbi glavna lovska zveza s svojim osebjem. V ta namen priložnostno zaposlijo 300—400 ljudi. Izvažajo predvsem jerebice in zajce, v manjši meri tudi fazane. Z ozirom na to, da je stalež jerebic upadel na četrtino staleža od pred petimi leti, je odstrel zabranjen že drugo leto, pač pa še vedno odlavljajo znatne količine za izvoz. Odlovljene jerebice zadržujejo do transporta v velikih jerebičarnah; eno takih smo imeli priložnost videti v Baštu pri Pragi, s kapaciteto za 5000 jerebic, po potrebi pa tudi več. Zavoljo upadanja naravnega prirastka pri jerebicah intenzivno delajo na pripravah za umetno vzrejo jerebic, ki naj bi nadomestila naravno. Mnenja o uspešnosti in ekonomičnosti tega načina gojitve jerebic, ki je v danih pogojih edino možen, pa so različna.

Sam pojem »myslivost«, to je v prevodu lovstvo, označuje predvsem skrb za divjad; dober »myslivec« je tisti, ki ne samo dobro lovi, ampak tudi brezplačno uspešno deluje kot gojitelj divjadi.

Tudi inozemski lovski turizem je zelo razvit. Inozemski lovci pa smejo loviti samo v posebnih loviščih (državnih ali družinskih), ki izpolnjujejo določene pogoje in v katere država investira znatna finančna sredstva.

(Se nadaljuje)

Lastovke namesto kemije

Mesto Griggsville v ZDA Illinois je imelo izredne uspehe z biološkim zatiranjem škodljivega mrčesa. Po cestah je namestilo aluminijaste skrinjice za lastovičja gnezda. Že po nekaj mesecih, ko so se lastovke naselile v te skrinjice, so opazili znaten upad škodljivih žuželk. Zato so namestili še več takih aluminijastih gnezdišč. V teh krajih ZDA uniči lastovka dnevno povprečno 2000 moskitov. Opozovanja so dognala, da lastovke na zelo dolgi cesti v eni gnezdilni dobi pojedjo nič manj kakor 200 stotov žuželk.

Po Die Pirsch 20/64 — M. Š.

Šaljive

